

TARİHSEVER ÇOCUK

Aşiretten Beyliğe

ERTUĞRUL GAZİ

İSMAİL BİLGİN

ERTUĞRUL GAZİ

Aşiretten Beyliğe

İsmail Bilgin

Aşiretten Beyliğe
ERTUĞRUL GAZİ

ISBN: 978-605-279-238-4

Genel Yayın Yönetmeni: Melike Günyüz

Yazan: İsmail Bilgin

Resimleyen: İbrahim Çiftçi

Yayın Koordinatörü: Zeynep Gülsüm Sağlam

Editör: Erdem Yayın Grubu

Grafik Tasarım: Ayşe Adaş

Kapak Resmi: Elif Yemenici

© 2018, Erdem Yayınları Tic. AŞ

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak
kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

İstanbul, 2020

ERDEM YAYINLARI TİC. AŞ

Başak Mah. Mevlana Celaleddini Rumi Cad. No: 26

Bodrum Kat 34480 Başakşehir/İstanbul

T: 0212 486 34 00 F: 0212 486 34 01

bilgi@erdemyayinlari.com.tr www.erdemyayinlari.com.tr

Yayıncı Sertifika Numarası: 40018

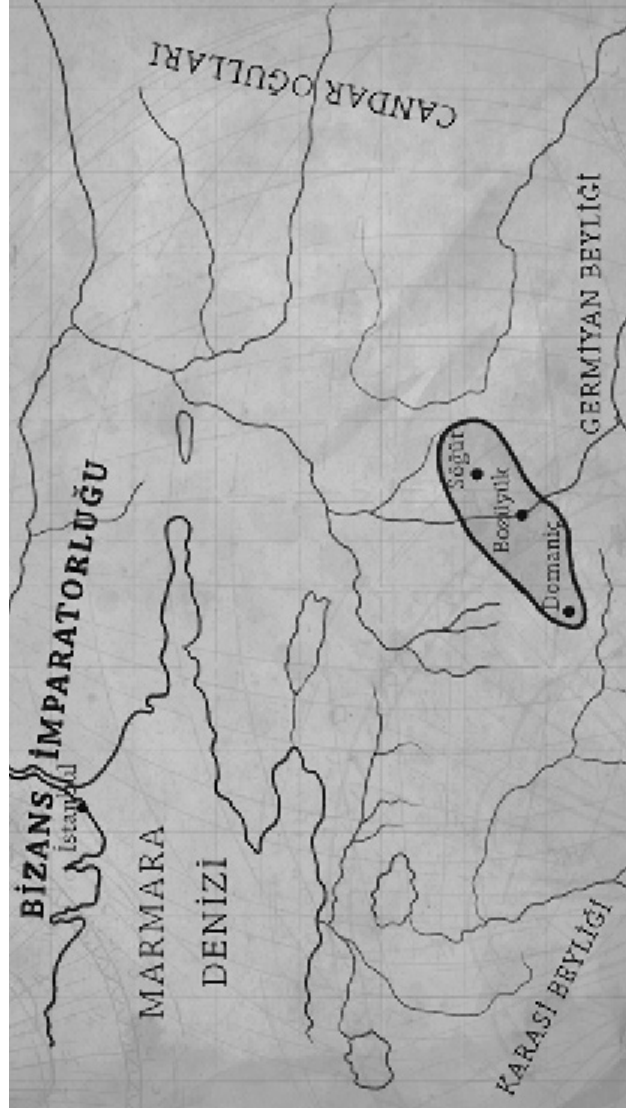
yazan
İsmail

resimleyen
İbrahim

ERTUĞRUL GAZİ

Aşiretten Beyliğe

KAYI BOYU'NUN HORASAN'DAN GÖÇÜ

Horasan'ın geniş otlakları aylardan beri yağmur yağmadığından kurumuştur. Obadaki ahali gözlerini gökyüzünden ayıramıyor, sabırsızlıkla bulutları gözlüyordu.

Taze ot olmayınca hayvanlar yeteri kadar beslenemiyordu. Kuru otları hatta ağaç kabuklarını dahi kemiren atların kemikleri belliydi. İnekler, keçiler, koyunlar bir deri bir kemik kalmıştı. Atların çabuk yorulması endişe vericiydi. Bir düşman saldırırsa ne olurdu? Oysa eskiden atlar rüzgârla yarış eder, şimşek gibi koşar, ayaklarını yere değdirmeden âdeta uçar giderdi. Düşman, atlara yetişemezdi.

Toprak kuraklıktan yarılmış, dereler kurumuştu. Pınarların, çeşmelerin suyu iplik gibi ince akıyordu. Ekilen buğdaylar büyümemiş, daha başak vermeden sararmaya yüz tutmuştu. Böyle giderse obadakiler kıtlık çekeceklerdi. Onları asıl endişelendiren de yiyecek sıkıntısıydı. Alpler iyi beslenemez ise savaşamazlardı. Böylece oba korumasız kalırdı. Son iki senedir süren kuraklık bu sene daha da etkili oluyordu.

Obadakiler uzun süredir ne yapacaklarını düşünüyorlardı. Bu kıtlığı fırsat bilen düşman, atlarını asla geçemediği, alplerinin¹ bileğini bükmediği, onlar kadar oklarını uzak mesafeye atamadığı, kargısını onlar kadar iyi kullanamadığı “Kayı obasını basmak zamanı.” demez miydi?

Bütün bunları düşünen Süleyman Şah, içinden “Derler!” dedi. Ak sakalını düşünceli bir şekilde sıvazladı. Oturduğu kayadan kalktı. Kuru otların üzerinde yürüdü. Sonra yere çömelip yarılan toprağa elini sokup bir avuç toprak aldı. Ufalamak istedi. Taş kadar sertleşen toprağı avuçlarının arasında ezemedi. Sonra tepenin eteğindeki çaya doğru yürüdü. Çayın yatağında irili ufaklı taşlardan başka bir şey gözükmüyordu. Yosunlar kurumuştu. Suyu çok seven kavak, söğüt ve çınar ağaçlarının yaprakları bahar olmasına rağmen sararmıştı.

“Ağaçlar bile kurumaya yüz tutuyor! Rabbim bu nasıl bir kuraklık? Kayı obası nasıl dayanacak? Obamızda hastalarımız, bebelerimiz ve çocuklarımız var. Onlar nasıl dayanacak?” diye düşündü.

Kayı obasının beyi Süleyman Şah’ın yüreği sızladı. O sırada tiz bir çığlık

duydu. Etrafına bakındı, kimseyi göremedi. Sonra başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Bir şahin dolana dolana uçuyordu. Epey yüksekteydi. Geniş kanatlarını açmış yerde av arıyordu.

“Sen de acıktın değil mi? Av bulamıyorsun. Alplerimiz geyik sürülerinin buraları terk ettiğini bildirdi. Biz de senin gibi av sıkıntısı çekiyoruz.”

Şahin birkaç kez daha tiz ve keskin sesler çıkararak uçtu. Sıcak havayı kanatları altına alarak yavaş yavaş döndü. İnsandan on kat daha güçlü gözleri ile çevreyi taramaya başladı. Ardından aniden hızla alçaldı. Toprağın çatlamış oyuklarındaki gölgede saklanan bir tarla faresinin sırtına pençelerini geçiriverdi. Sonra hızla yükselmeye başladı.

Bütün bu olan biteni izleyen Süleyman Şah şahinin arkasından bakakaldı:

“Sen avını buldun. Karnını doyuracaksın. Ya biz?” dedi.

Sonra kahverengi gözlerini tepedeki ormanlık alana çevirdi. Dalgındı, gözlerinde hüznün vardı.

Ormanın içinden bir çift göz de gizlendiği yerden Süleyman Şah’ı gözetliyor, onun her hareketini izliyordu. Bazen yer değiştiriyor, daha iyi göreceği yere gelince saklanıyordu. İki üç günden beri obanın etrafında dolanıyordu. Bir çift göz Süleyman Şah’ı neden izliyordu? Düşmanı mıydı?.. Dost muydu? Buralara neden gelmişti?

Süleyman Şah bir süre daha ormana baktı. Duaya başladı:

“Şu ormanda avımız kalmadı. Yarabbi sen bize yardım et. Bize yol göster. Bebelemize acı. Yıllardır yurt bellediğimiz bu toprakları böyle görmek bizi üzüyor. Çaresiziz ama sen nice çaresizin çaresisin. Bizim derdimize derman ihsan eyle. Bereket bolluk ver.”

Sonra obasına doğru yürümeye başladı.

“Bu böyle olmayacak. Akşama obanın bilgelerini, âlimlerini, komutanlarını toplamalıyım. Bir karar almalıyız... Zira kıtlık daha da artacak gibi görünüyor.”

Adımlarını hızlandırdığında ormanda onu izleyen bir çift göz de kalktı. Kendini çok iyi gizleyerek Kayı Beyi'ni takip etmeye başladı.

* * *

Büyük kıl çadırda obanın bütün ileri gelenleri toplanmıştı. Meraklı gözlerle bey oturağında, ayı pöstekisi üzerinde oturan Süleyman Şah'a bakıyorlardı. Bey, davetine gelenlere hüznle baktı. Sonra konuşmaya başladı:

– Obanın yaşlıları, bilgeleri, âlimleri, komutanlarım! Sizi neden topladığımı merak ediyorsunuz. Sözün özünü demek lazım... Bilirsiniz ki kuraklık belimizi iyice büktü. Hastalarımız var. Bebelerimiz, çocuklarımız yeteri kadar beslenemiyor. İki senedir ekinlerimiz kuruyor. Az önce de baktım başakların içi bomboş... Avlarımız azaldı. Hayvanlarımız zayıfladı. Sürülerimiz süt vermez oldu. Peynirimiz, yoğurdumuz, ekşimiğimiz azaldı... Etrafımızda zayıflığımızı bilen düşmanlarımız fırsat kollarlar... Ayrıca habercilerim dün bana Moğol denen çok kuvvetli, her yeri yakıp yıkan acımasız bir ordunun beş-altı ay sonra buralara dek ulaşabileceğinin haberini de verdi. Şimdi size soruyorum. Ne edelim, nasıl yapalım? Ahvalimizi nasıl düzeltelim? Herkese söz hakkı vereceğim. Ardından bir karara varacağız. Dil birliği, el birliği ve gönül birliği edeceğiz. Allah kaderimizi belirlemiştir. Ben buna inanırım. Ümitsiz değilim. Lakin kadere giden yolu, kulun yani bizlerin araması gerektiğine de inanıyorum. Karar verelim, yol belirleyelim, o yolda da yürüyelim isterim. Sırayla söyleyin bana... Sav Tekin sen başla söze.

– Bey'im bizden yol yordam sorarsın ki sen en iyisini bilirsin. Lakin ben derim ki:

Karşı yatan kara dağlar

Karımıştır (kurumuş) ot bitmez.

Kanlı kınalı ırmaklar

Karımıdır suyu bitmez.

Şahbaz şahbaz atlar

Karımıdır (zayıflamış) toy vermez.

Kızıl kızıl develer,

Karımıdır köşek (yavru) vermez.

Hâl böyle iken yurt eylediğimiz toprağımız bize küstü. Neden küstü bilemem? Bunu söylemek zor ama...

Sav Tekin sözün burasında sustu. Sanki ne diyeceğini bilemiyordu. Sonra derin bir nefes aldı. Cümlesini zorlukla tamamladı:

– Göç vaktidir artık... Buradan gitmeliyiz, bize yurt olacak yeni toprak bulmalıyız. Oraları kendimize vatan eyleyelim. Burada kalırsak av oluruz. Dere yatakları gibi kururuz. Ağaçların yaprakları gibi sararır solarız...

Süleyman Şah çadırdakilerin hepsine tek tek söz hakkı verdi. Onları sabırla dinledi. Hepsi göç etme fikrindeydi.

Süleyman Şah elini kaldırdı. Açık parmaklarını yumruk yaptı. Çadırdaki uğultular, konuşmalar bu işaret üzerine kesildi. Herkes gözlerini Süleyman Şah'a dikti.

O sırada çadırı gözleyen bir çift göz, daha yakına sokulmuştu. Uzaktan köpek havlamaları duyuyordu. Yine de olduğu yerden kıpırdamadı. Süleyman Şah'ın kokusunu alıyordu.

– Kararımızı açıklıyorum... Mademki göç edelim, yeni yurt bulalım diyorsunuz, beyiniz olarak ben de göç edelim diyorum. Gün geçtikçe çoraklaşan yurdumuzu bırakalım, bereketli topraklara gidelim. Moğol gelmeden güvenli topraklara göç edelim. Kararım bu. Gereği yapılsın.

Komutanlardan biri:

– Bey'im biz Moğol'dan korkar mıyız ki, diye çekinerek sordu.

– Bizler Allah'tan başkasından korkmayız. Lakin bu kadar zayıf bir hâldeyken Moğol'un karşısında duramayız. Korktuğumuzdan değil, gitmeye

mecbur olduğumuz için gideceğiz. Kayı obasının selameti için, torunlarımıza yurt aramak için bu topraklardan ayrılacağız. Yoksa ata toprağını terk etmek aklımızdan bile geçmezdi.

– Peki, nereye gideceğiz?

– Güneşin battığı yere doğru... Azeri topraklarına. Sonra niyetim Rum diyarına varmak. Gayrı yeryüzü bize yol, güneş kılavuz olacak. Allah bu göçte yardımını bizden esirgemesin. Zorlukları kolay eylesin. Burnumuz kanamasın. Ayağımıza diken dahi batmasın. Atlarımızın nalları düşmesin.

İçeridekiler bu duaya hep birlikte âmin dediler. Hepsinde buradan gidecek olmanın acısı vardı. Suskun ve üzgün bir şekilde çadırdan çıktılar. Kader onları nereye çağırıyordu? Kaderlerine doğru yürüyecek olan Kayı obası neler görecekti, neler yaşayacaktı?

Süleyman Şah'ı gözleyen bir çift göz hâlâ yakınlarında dolaşıyordu.

KAYI OBASININ GÖÇÜ

Çok geçmeden çadırlar devrildi, derlendi. Denkler² toplandı, düzüldü. Kayı obası yola koyuldu. Dağlar aşıldı. Geçilmez Zağros Dağları önünde durdular. Nereye baksalar dağdı, etrafları uçurumdu. Nereden gideceklerdi? Geçit yok, yol yoktu. Uzun süredir etrafı gözleyen Süleyman Şah ahaliye,

– Siz burada dinlenin, ben etrafı dolaşayım bir geçit arayayım, dedi.

Yağız atı Kara Şimşek'e atladı. Dörtnala koşturdu. Karşısına hep geçit vermez karlı dağlar, dipsiz uçurumlar çıktı. Sonunda atını bir çam ağacına bağladı. Yere oturdu. Sıkıntılıydı.

“Hay Allah şimdi nasıl geçit bulacağız?” diye ümitsizce kendi kendine sordu.

Bir çift göz yine peşindeydi. Gözleri Süleyman Şah'ın üzerindeydi. O sırada Süleyman Şah'ın gözüne bir karaltı ilişti. Yavaşça yerinden kalktı. Karşısında birden aç bir kurt belirince hemen kılıcını çekmek istedi ama geç kalmıştı. Kurt üzerine atılmıştı bile. Yere düşürdüğü Süleyman Şah'ı ısırarak için uğraşırken bir çift sarı göz aniden saklandığı yerden çıktı ve kurdun üstüne şimşek gibi atılıp boynundan ısırıldı. Az sonra kurt cansız bir şekilde yere yığıldı.

Süleyman Şah gözlerine inanamıyordu. Sarı gözlü bozkurt, ona saldıran kurdu boğmuştu. Aylardır Süleyman Şah'ı gözleyen sarı gözlerin sahibi işte bu bozkurttu. Aslında yiyecek bulmak için obaya dek sokulmuştu. Sonraki günlerde hep Süleyman Şah'ı izlemişti. Çok zayıftı, günlerdir aç olduğu belliydi. Kayı Beyi şaşkınlıktan kurtulmuştu. Ayağa kalktı, az ileride duran ve kendine bakan bozkurda baktı:

– Gel bakalım. Gel... Hayatımı kurtardın. Belli ki açsın. Gel sana kurutulmuş et vereyim. Sen bunu çoktan hak ettin.

Süleyman Şah hemen atının üzerindeki heybesinden kurutulmuş bir parça et aldı. Bozkurda attı.

– Al bakalım, ye. Kanını doyur.

Kurt eti aldı, biraz öteye gidip yemeye başladı. Durup Süleyman Şah’a baktı. Sonra birden ortadan kayboldu. Süleyman Şah kurdun peşinden koştu. Gördüklerine inanamadı. İçini heyecan kapladı. Sevinç dalgası bütün bedenini sardı. Önünde daracık bir geçit vardı ve dağların arasında uzayıp gidiyordu. İlerde yeşil ovalar, gürül gürül akan dereler gördü.

– Acaba bu kurt bana yolu mu gösterdi? Ne olursa olsun işte geçit bulduk. Obamız bu geçitten geçebilir. Bereketli topraklara ulaşırız.

Oturdu dua etti. Allah’a şükür etti. Sonra ortadan kaybolan kurda seslendi:

Karanlık akşam olanda günü doğan!

Kar ile yağmur yağanda er gibi duran!

Karakoç atları gördüğünde kışneştiren!

Kızıl develer gördüğünde buzlaştıran!³

Akça koyun gördüğünde kuyruk çarpıp kamçılayan!

Tekenin semizini alıp kağan!

Arkasını vurup sağlam ağılnı ardını söken!

Kavrayınca semizini alıp tutan!

Kanlı kuyruk yüzüp çap çap yutan

Havlaması kaba köpeklerle kavga salan

Çakmaklıca çobanları geceleyin koşturan!

Bre sırtı yoluk bozkurt!⁴

Süleyman Şah sesini duyurmak için bağırdı:

– Bre bozkurt! Bre bozkurt!

Ancak bozkurt, o günden itibaren bir daha ne görüldü ne de duyuldu. Âdeta sır olup kayboldu.

Kayı Beyi ahalisinin yanına döndü. Onları geçide getirdi. Böylece dağları, dipsiz uçurumları geçtiler. Zağros Dağlarını aşmış, Azeri diyarına gelmişlerdi. Çadırlarını kurup bereketli topraklarda hayvanlarını doyurdular. Gürül gürül akan kar sularından içtiler. Bir süre burada kaldılar. Süleyman Şah’ın habercileri kendisine kara haberler getiriyordu. Moğollar Azeri ülkesine doğru ilerlemekteydi. Yine çadırlar bozuldu, denkler sarılıp yola çıkıldı. Azeri diyarından daha batıya giderek Ahlat civarına gelindi. Burada yüksek otlakları kendilerine yurt seçtiler. Bey’in iki

oğlu vardı Gündüz Alp ve Gökalp... Gündüz Alp'i Ahlat'ta evlendirdi. Bir torunu oldu, adını Ertuğrul koydular.

Bir gün Süleyman Şah iki oğlunu yanına alıp büyük bir tepeye çıktı. Ufka baktı:

– Oğullarım. Yurt ararız. Vatan isteriz. Benden sonra Kayı Boyu'nun başına siz geçeceksiniz. Ancak ayrılığa gayrılığa düşmeyin. Size vasiyetim, hep güneşin battığı yere doğru gidin, İklim-i Rum'a. Güneşi kılavuz, yeryüzünü yol eyleyin. Duydum ki Sultan Alparslan daha önceden Rum diyarının kapılarını Türkmen beylerine açmış. Türkler hep akın akın oraya gitmek istermiş. Biz dahi gidelim... Bilmem ki benim ömrüm buna yeter mi? Yetmez ise bu görev sizindir.

Gündüz Alp babasına bakıp,

– Atam, soyumuz nereye dayanmakta? Nereden geldik, diye sordu.

– Oğul, atalarımızın ataları şöyle anlattı: Bizler Oğuz soyundanız. Oğuzlar ikiye ayrılmış. Boz Oklar ve Üç Oklar... Boz Oklar da Günhan, Ayhan, Yıldızhan diye üçe ayrılmış tekrar. Bizler Günhan neslinden Kayı obasıyız. Günhan'ın kolu da bir ağacın dalları gibi çatallanmış; Alka Evli, Avşar, Bayat, Begdili, Dodurga, Göger, Kara Evli, Karkın, Kayı, Kızık, Yapurlu ve Yazır... Benim atam Mir Süleyman Alp, onu atası Kızıl Boğa onun atası Bayıntur, onun atası Ayklug, onun atası Doğan onun atası Kaytun, onun atası Suğartin, onun atası Baki, onun atası Songar diye devam eder ve Kayı obasının atalarının atası Nuh Aleyhiselam'a dek uzanmış oğullarım. Atalarımız Maveraiünnehir'den Horasan'a, oradan da Mahan'a (Merv) yerleşmiş. Orasını bize yurt edinmişler. Ancak biz de oradan kuraklık sebebiyle göç etmek zorunda kaldık. Bir de merhametsiz Moğol'un geleceğini haber almıştık. Sonra biliyorsunuz Azeri diyarını geçip işte Ahlat'a geldik.

– Buradan nereye gideceğiz atam?

– Hep derim ya güneşin battığı yere. İklim-i Rum’a (Anadolu)... Ancak Moğol, Azeri diyarına gelmiş. Onların da amacı güneşin battığı yere doğru ilerlemekmiş.

– Yani ardımızda Moğol var!

– Evet oğul...

Aylar geçince Kayı obasına yine yol göründü. Çünkü alınan haberlere göre Moğollar, Azeri diyarından sonra Ermeni diyarını da ele geçirip Ahlat’a doğru ilerlemekteydiler. Burada obanın ahalisinden bir kısmı Kayılardan ayrıldı. Onlar batıya değil, güneye gitmek amacındaydı. Kalanlar Süleyman Şah beyliğinde Halep civarına gitmek üzere yola revan oldular. Önlerine büyük bir nehir çıktı. Fırat denilen nehir, ucu bucağı görünmeyecek kadar uzundu. Yatağı geniş mi genişti. Suları çağlıyordu. Obanın bu nehri mutlaka geçmesi gerekiyordu. Nehrin yanında eski bir kale olan Caber Kalesi vardı.

Süleyman Şah, Fırat Nehri’nden geçit aramak istedi. Atıyla karşıya geçmek niyetindeydi. Kara Şimşek’i yavaş yavaş nehrin akan sularına sürdü. Sığ olan su atının karnına dek gelirken nehir aniden derinleşti. Akıntının hızı da iyice arttı. Atının ayağı tökezledi ve suya gömüldü. Şiddetli akan nehir Süleyman Şah ve atını sürükledi. Bir süre su üstünde görünmediler. Obalılar merak içindeydi. Oğulları Gündüz Alp ve Gökalp kıyı boyunca at sürdüler, babalarına seslendiler. Ancak ne Süleyman Şah göründü ne de atı... Ertesi gün çok uzaklarda sazlıklarda Süleyman Şah’ın cesedini buldular. Gözyaşlarına boğuldular. Acıları yüreklerini dağladı. Onu Caber Kalesi’ne gömdüler. Yola devam ettiler. Karşı kıyıya geçebilmek için yer aradılar. Neden sonra bütün oba Fırat’ın sığ yerinden sağ salım karşıya geçebildi. Önce Urfa’ya sonra da Diyarbakır’a geldiler. Buradaki otlaklar az ve hava çok sıcak olduğu için serin yaylalara gitmeye karar verdiler.

Oba yine yollara düştü. Ancak bir kısmı burada kalmayı tercih etti.⁵

Menzilden menzile ulaştı. Yaklaşık beş yüz   adır Erzurum'a geldi. Buradaki yüksek yaylalarda geniş otlaklar vardı. Su kaynakları boldu. Dereler şırl şırl akıyordu.

Süleyman şah'ın vefatından sonra yerine oğlu Gündüz Alp beyliğe seçilmişti. Yeni Bey, atını sürüp yüksek bir yaylaya  ıktı. Aşağıda Pasinler  ayı akıyordu. Uzaktan başka bir dere daha seçiliyordu, bu Badivcan  ayı idi. Bulunduğu yaylanın uzun süre konaklamak ve hayvanların beslenmesi için çok uygun olduğunu düşündü. Sonra atını obadakilerin yanına sürdü.

– Obamızı şu yüksek yaylanın düzlüğüne kuracağız, dedi.

Yine denkler a ıldı. Çadırlar kuruldu. Kayı obası, Sürmeli  ukur civarına böylece yerleşmiş oldu. Bey ve diğer kardeşi Gökalp, alplerle birlikte işleri yoluna koyarken Gündüz Alp'in eşi Hayme Ana⁶ ise kadınlarla iş birliği yapıyordu. Onlara yardım ediyor onları yönlendiriyordu. Uzun yıllar Sürmeli  ukur'da kalan Kayı obasının beyi Gündüz Alp'in dört oğlu olmuştu. Dündar, Ertuğrul, Gündoğdu ve Sungur Tekin... Oğullarının içinde en gözü pek, savaşçı ve liderlik özelliği olan ise Ertuğrul'du. Hemen kendini belli ediyordu. G  z  n   budaktan sakınmaz, can telaşına düşmezdi. Sakindi. Planlamayı iyi yapar, ölçer, biçer ondan sonra hareket ederdi.

Ertuğrul'u, yıllar sonra Halime Hatun ile evlendirdiler.

Kayı obası Selçuklu topraklarında konakladığı için vergi vermesi gerekiyordu. Gündüz Alp hediyelerini sunmak, vergisini vermek için oğulları Ertuğrul ve Sungur Tekin'i yanına alarak Konya'ya gitmek üzere yola çıkmış, obayı başta Dündar ve Gündoğdu'ya emanet etmiş, Hayme Ana'ya da işlerin takibini vermişti.

O sıralarda Moğolların   nc   birlikleri Diyarı-ı Rum'da (Anadolu) sık görülmeye başlanmıştı. Artık yollar güvenli değildi. Kervanlar ve yolcular sık sık saldırıya uğruyordu. Bu yüzden Gündüz Alp on kişilik bir muhafız kıtasını da yanına almıştı. Konya yoluna gitmek için Sürmeli  ukur'dan

çıktılar. Kırşehir'i geçip Engürü'ye (Ankara) doğru ilerlerken dinlenmek için bir dere kenarında mola verdiler.

Gündüz Alp elini yüzünü yıkadı. Serinledi. Suda bir takım gölgeler gördü. Bazı askerlerin ve kılıçların suya aksi düşüyordu. Gündüz Alp ilk önce kendi askerleri diye oralı olmadı. Ancak alaylı alaylı gülen bu askerler,

– Son kez suyunu iç, dediler.

– Kayı Beyi'ni yakalayalım!

Pek çok Moğol askeri kendisine gülüyordu. Hemen kılıcını çekti.

– Gelin bakalım Moğollar! Sizden kim korkar ki!

Moğolların komutanı güldü:

– Az sonra kim korkar göreceğiz, dedi.

– Bey atam!

– Ertuğrul, Sungur Tekin, muhafızlara söyleyin tez davransınlar.

– Tamam atam.

– Şu çapulcu sürüsünü haklayalım.

– Haklayalım.

– Ha ha ha, on iki kişi ile mi bize karşı koyacaksın Gündüz Alp?

– Güç sayıya bakmaz. Bilek ve yüreğe bakar.

– Biz 70 kişiyiz. Sizin hiç şansınız yok.

– Göreceğiz bakalım. Allah gazamızı mübarek eylesin. Haydi oğullarım!

Haydi alplerim! Kayıların kim olduğunu şunlara gösterelim.

Gündüz Alp sözünü henüz bitirmişti ki hışımla Moğolların arasına daldı. Kılıcı ile vuruşuyor, saldırıları kalkanı ile önlemeye çalışıyordu. Ancak Moğollar sayıca çok olduğu için birini öldürse diğeri üstüne geliyordu. Moğol komutan ise gülüyordu:

– Ha ha ha, yaman dövüşçüymüşsün ama yorulacaksınız. Hepinizi öldüreceğiz. Bütün Diyar-ı Rum bizim olacak.

– Avucunuzu yalarsınız.

Karşısında dövüştüğü Moğol askeri kılıcını tam boynuna savurdu. Gündüz Alp son anda eğildi. Karşı hamle yaparak düşmanını kılıcıyla yere serdi. Hızla geri döndü, gelen diğer bir Moğol askerine bıçağını fırlattı. Adam “ah” diyerek acı içinde yere düştü.

– Gelin bakalım. Gelin de görün, diye haykırıyordu.

Zorlu bir mücadele başladı. Mücadele sonunda Kayı Beyi Gündüz Alp şehit oldu.

Sırt sırta veren Kayı’nın yiğitleri akşama dek kahramanca dövüştüler. Karanlık basmak üzere iken yarı mevcutlarını yitiren Moğollar çareyi kaçmakta buldular. Ertuğrul ve kardeşi Sungur Tekin, hemen Gündüz Alp’in yattığı yere gittiler. Çok üzgündüler.

Gündüz Alp’i Engürü’nün yakınlarındaki Hırkatepe köyünde⁷ toprağa verdiler. Şimdi atasız, beysiz bir hâlde Sürmeli Çukur’a dönüyorlardı.

Hayme Ana’ya ne diyeceklerdi?

ERTUĞRUL, BEY OLUYOR

Obanın bilge kadısı Ahmet Fakı çadırda toplananlara seslendi:

– Kayılar, beni dinleyin. Her kuş bir gün yuvadan uçar. Her canlı bir gün ölür. Beyimiz Gündüz Alp şehit oldu. Ancak şunu da iyi bilin ki her boşalan yuva dolar. Beylik makamı, yüce ve önemli bir makam. Kayının başsız kalması doğru değil. Acımız büyük ama bey seçmeliyiz. İşlerimiz çetin. Zira aldığımız haberler kötü. Moğol, Van ve Eleşkirt’i almış. Ahlat daha önceden ellerine geçmişti. Anlaşılan o ki Moğol da Diyar-ı Rum’a yürümek istiyor. Bu yüzden bir an önce bey seçilmeli. Oyalanma zamanı değil, ağlanacak

zaman hiç değil. Zaman, gücümüzü ve birliğimizi toplama, koruma zamanı. Zira Moğol peşimizde.

Yapılan seçimde Ertuğrul, Kayıların yeni beyi oldu. Kardeşleri dahi onun bey olması için oy kullandılar. Çok geçmeden Ertuğrul Bey'in bir oğlu oldu. Adını Savcı Bey koydu. Artık bey olan Ertuğrul'un en büyük yardımcısı, annesi Hayme Ana'ydı. Obanın her şeyi olan kucaklayıcı, şefkatli ve herkesin yardımına koşan Hayme Ana kadınlar arasında çok seviliyordu. Herkes onu ana olarak kabul ediyordu.

Ertuğrul Bey bundan sonra yapılacakları konuşmak üzere meşveret⁸ meclisini topladı. Obanın ileri gelenleri sordular:

- Bey'im bundan sonra ne yapacağız?
- Moğol peşimizde.
- Artık obanın kaderini belirleyelim.
- Burada mı kalacağız, geri mi döneceğiz?

Onları sakın bir şekilde dinleyen Ertuğrul Bey geri dönmek sözünü duyunca hışımla ayağa kalktı:

– Geri dönmek yok! Atam Gündüz Alp ve dede atam Süleyman Şah ne derdi, hatırlayın!

Bey'in sorusuna kimse cevap vermedi. Çadırda sessizlik hâkim oldu, bir sinek uça kanat sesi dahi duyulacak kadar derin bir sessizlik... Herkes başını eğmişti.

– Şöyle derdi: Güneşin battığı yere yani Diyar-ı Rum'a gidin... Bir bildiği vardı mutlaka. Bizim geleceğimizi orada gördü belli ki...

- Ama Bey'im hep yollardayız.
- Gerekirse yine yollarda oluruz. Bizim bir ümidimiz var. Vatan, yurt arayışımız var. Bu yüce rüyayı gerçekleştirmek için azmimiz var.
- Bazılarının azmi kırıldı. Çok yorulular.
- Pes etmek yok. Yorulmak yok. Yılgınlık ise hiç yok. Bize yeryüzü yol,

güneş ise kılavuz. Yolumuz hep güneşin battığı yere olacak. Gelen haberler iyi değil. Selçuklu Sultanı zayıflamış. Moğollar daima ilerlemekte. Önlerine çıkarsak bizi de kırarlar. Ben daha içlere gidip güçlenelim derim. Selçuklu bize kucak açtı. Obamızı kurmamıza izin verdi. Ama ileride Selçuklu da Moğol'a dayanamaz.

– Selçuklu dayanamaz ise beş yüz çadırılık obamız nasıl dayanacak peki?

– Ben de onu derim. Moğol'dan korkmam ama şimdi akıllıca hareket etmek zamanıdır.

Bu sırada kardeşi Sungur Tekin söz istedi:

– Ağam yıllardır yollardayız. Çok kayıp verdik. Zorlu göçler yaptık. Ahali hep çadır bozar, çadır kurar. Usananlar vardır.

– Usanmak yok kardeşim.

– Bizler konup göçmekten usandık ağam. Yerleşelim deriz. Moğol peşimizdeyken nasıl devam edeceğiz?

– Kardeşim usandık der ama ben demem. Ben Bey Ertuğrul, güneşin battığı yere gidelim derim.

– O zaman Bey'im...

– Söyle bakalım Sungur Tekin kardeşim.

Ertuğrul bu sözleri söylerken öfkelenmişti.

– Şimdi sözlerini dinleyelim...

– Bey'im bunu söylemek zor. Nasıl diyeceğimi bilmiyorum.

– Zor da olsa söyle...

– Biz dört boy geri dönmeye karar verdik.

– Dönmek mi! Ama Moğol'u ne yapacaksınız? Hem sen ne dersin kardeşim? Ben güçlenelim, bir olalım derken sen ayrılalım, bölünelim, küçülelim diyorsun. Kayılar birbirinden ayrılmamalı. Geri dönerseniz ziyan olursunuz. Olayların durulmasını bekleyin hiç olmazsa. Hele şu Moğol belası geçsin. Bizimle gelin, her zorluğu beraber göğüsleyelim. Birlikte olursak her şeyin üstesinden geliriz evelallah... Obamızı büyütelim, beylik olalım. Sonra devlet kuralım derim. Benim hayallerim büyük. Gelecek günlerin güzel olacağına inanıyorum. Torunlarımız bizden güçlü olacak. Nice yerler alacak, nice yerlere dirlik düzen getirecekler.

– Bey'im, dedim ya yorulduk. Usandık. Gücümüz kalmadı.

– Yorulmak yok. Hem üç yıldır buradayız, dinlendik. Kuvvetlendik. Sen ise zayıfladık diyorsun.

– Ne yazık ki Bey'im, gönüller yorgun. Çadır bozup kurmak zor gelir

gayrı...

– Derim ya her zorluğu yeneriz, göğüsleriz ama beraber olursak.

– Bey'im bize müsaade et. Helalleşelim geri dönelim. Moğol'un hâkim olduğu yerlerin daha altına döneriz. Sen meraklanma.

– Nasıl meraklanmam... Ben beyim, ben senin ağanım. Kan bağım var. Bu sözleri nasıl söylersin? Demek böyle karar verdiniz.

Oğlunun yanında meşveret meclisinde oturan Hayme Ana ise dolu gözlerle oğullarına ve ahaliye seslendi:

– Ayrılığa düşmeyelim can oğullarım. Bir olalım, kuvvetlenelim. Bölünürsek zayıflarız. Beyimiz doğru der. Diyar-ı Rum'da yurt kurarız. Her güçlüğün üstesinden geliriz. Kayı obasına ayrılık değil, birlik ve beraberlik yakışır. Bu kararınızı yeniden gözden geçirin.

Son söz olarak üç gün süre verildi gitmek isteyenlere. Yeniden düşünsünler, kararlarını yeniden gözden geçirsünler diye. Ama üç günün sonunda karar değişmedi. Kayı obasının yüz çadırı ayrıldı ve ana vatana dönmek için yola koyuldu. Ayrılık zor oldu. Kardeşler helalleşti. Komşular ağlaştı. Sürüler ayrıldı. Dört yüz çadır kalan Kayı Beyi Ertuğrul ise Diyar-ı Rum'a gitmek için hazırlık yapılmasını istedi.

Kayı Beyi bazen alır başını uzaklara gider, ufuklara bakardı. Düşünür, hayal ederdi:

“Bu ufukların ardındaki topraklar bize yurt olmalı. Toprağımız, artık vatan diyeceğimiz yerler olmalı. Sınırlarımız büyümeli. Genişlemeli. Ahaliye adaletli davranmalıyım. Haklıyı haksızı ayırt etmeliyim. Ben ki beyim, sorup danışmalıyım. Ululara, görmüş geçirmişlere sormalıyım. Anam başımın tacı, obanın anası. Ona öf bile dememeliyim. Ancak ileride durumlar karışacak. Selçuklu Moğollara daha fazla direnemez. Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'ın çok iyiliğini gördük. Topraklarında yayladık, kışladık. Ona da yardım etmek gerek. İnsanlara ne kadar iyi davranırsam bize katılan çok

olur. O zaman büyürüz, kuvvetleniriz. Obamı beyliğe ve devlete taşımak isterim. Allah bana o günleri gösterir mi bilmem lakin bunun için var gücümle çalışacağım. Bıkmadan, usanmadan ve yorulmadan. Ancak şuna da yemin ederim ki Allah'ın adaleti ile obamı yöneteceğim.”

O tek başına ufuklara bakarken Ahmet Fakı geldi. Yanına oturdu:

– Ertuğrul Bey'im. Beni iyi dinle. Olacak olan olur. Bunun önüne kimse geçemez. Akacak yaş gözde, akacak kan damarda durmaz derler. Yazılan er ya da geç başa gelir. Dünyada kavuşmak da vardır ayrılık da... Ayrılanlar kendi yoluna gider. Kalanlar da kendi yazgısını yaşar, kendi yollarını çizerler. Aslında yol odur ki Hakk'a vara, yol odur ki yüce dağlar aş, yol odur ki deryaya ulaş, yol odur ki beyliğe ve devlete çıka. Yoksa bu yollarda yürümek beyhude.

Ertuğrul Bey şaşkıncı Ahmet Fakı âdeta düşüncelerini okumuştı.

– Ahmet Fakı, obamın geleceğini düşünüyorum. Hem de büyük düşler kuruyorum. Kendimden yana değil, obamdan yana, Kayılardan yana... İsterim ki beyliğimiz olsun, topraklarımız olsun... Bir ufuktan bir ufka kadar geniş yurdum olsun. Bir deryadan diğer deryaya kadar engin topraklarımız olsun. Torunlarımız dünyaya nizam versin. Bir çağ açıp bir çağ kapasınlar. Bilekleri bükülmesin, orduları yenilmesin isterim.

– İyi dersin, hoş dersin Bey'im. Büyük işler için büyük ümitler yanında büyük imkânlar da olmalı.

– O da olacak günün birinde bunu iyi biliyorum. Ama zayıfız, azız. Güçlenmek gerek. Bunun için de zaman gerek, sabırlı olmak gerek. Ben bunları da iyi bilirim.

– İyi dersin. Hoş dersin Bey'im.

– Güneş bize kılavuz, yeryüzü yol olacak. Bu bir gün gerçekleşecek. Kayı, devlet bayrağını en ulu dağların zirvesine dikecek. Birçok kalede onun bayrağı dalgalanacak.

O gün Ertuğrul Bey, bütün hayallerini, planlarını Ahmet Fakı'ya bir bir anlattı. Sonra obaya birlikte döndüler.

Ertuğrul Bey akşama doğru çadırına girdiğinde Hayme Ana karşıladı:

– Gel oğul. Gözümün nuru gönlümün gülü. Şimdi beni iyi dinle, sana diyeceklerim var.

– Seni dinlerim ana...

– Bey oğul, omuzlarındaki yük ağır. Lakin sen bunun üstesinden gelirsin. Buna eminim. Ben daima senin yanıdayım. Senin en büyük destekçinim. Bunu bilesin. Ben de Diyar-ı Rum'a gidelim, orada yurt turalım derim.

– İnşallah ana.

– İnşallah oğlum. Sen adaletli ol. Allah yolundan ayrılma. Sonunda bütün düşlerin gerçek olacak diye tahmin ederim. Böyle kararlaştırırım.

– Var olasin anam. Allah seni başımızdan eksik etmesin.

– Seni de oğul, seni de...

ERTUĞRUL BEY'İN İLK GAZASI

Kayı obası Erzurum-Sürmeli Çukur'dan ayrıldı. Engürü'ye doğru yola koyuldular. Günlerce süren yolculuktan sonra Hırkatepe'ki Gündüz Alp'in mezarını ziyaret ettiler. Hayme Ana, oğulları Ertuğrul ve Dünder gözyaşları içinde dua ettiler. Mezarın başına bir selvi dikip tekrar yola çıktılar. Dereler, çaylar geçtiler. Tozlu yollarda ilerlediler. Akşam olunca konakladılar. Sabah olunca yola revan oldular. Dört yüz çadırlı Kayı obası Diyar-ı Rum'un içlerine doğru ilerlerken Ertuğrul Bey yanındaki yiğitleri ile çevreyi gözetliyordu. Dikkatli olmaları gerekiyordu çünkü Moğol öncüleri her yerde

görülebiliyordu.

Sıcak altında öğleye kadar yol alan obada artık yorgunluk belirtileri görülmüştü. Ertuğrul Bey'in yanındaki Konur Alp:

– Bey'im, uygun görürseniz, oba şu çay kenarında biraz mola versin. Dinlensinler. Sonra yine yola çıkarız.

– Uygun elbette. Biz de onlar dinlenirken etrafı kolaçan edelim.

– Peki Bey'im.

Ertuğrul Bey yanında Konur Alp, Turgut Alp, Aykut Alp, Saltuk Alp ve az sayıda savaşçı ile atlarını dörtnala ileri sürdüler. Samsa Çavuş'u obanın başında bıraktılar. Çevresinde tek tük ağaç bulunan bir tepeyi tırmandılar.

O sırada Aykut Alp:

– Bey'im şu tepenin ardından bir toz bulutu yükseliyor. Gelenler var herhâlde, dedi.

– Atlı bir grup geliyor sanırım.

– Bey'im bu atlı grubunun işi değil. Zira epey atlı olmalı, belki de ordu.

– Sakın Moğol ordusu olmasın?

Saltuk Alp'in sorduğu bu soruyla endişeleri arttı.

Ertuğrul Bey:

– Öyle olursa Kayı obası tehlikeye girer. Gidip ne olup bittiğini, gelenlerin kimler olduğunu anlayalım, dedi. Ancak yanımıza üç yüz alp daha gelsin.

– Tamam Bey'im.

Turgut Alp hemen geri dönüp savaşçıları getirmek üzere yanlarından uzaklaştı. Ertuğrul ve alpleri sakallarını düşünceli düşünceli sıvazladılar. Moğollar buralara kadar büyük bir ordu ile gelebilmişler miydi?.. Şimdi hepsinin aklında bu soru vardı. Meraktan ve endişeden dolayı yüzlerini ter basmıştı. Bulgur bulgur terler alınlarından damlıyordu.

Ertuğrul Bey:

– Haydi, gidip bakalım. Turgut Alp savaşçılarla birlikte ardımızdan gelir. Daha fazla beklemeyelim, diyerek atının dizginlerini çekti.

Atı şaha kalktı. Uzun uzun kişnedi. Kulaklarını dikti. Dörtmala koşmak için ileri atıldı.

Atının üstünde bir süre böyle hızla yol alan Ertuğrul Bey'in gözleri tepeye çıkınca endişeden büyüdü.

– Bunlar cenk ederler!

– Kimlerdir, kim kim ile savaşır?

– Demek ki toz bulutu bir atlı gruptan değil, bu cenk edenlerden çıkıyormuş.

– Yaklaşmasak mı, diye sordu Aykut Alp.

– Ne olduğunu anlamalıyız, dedi Ertuğrul Bey. Ona göre vaziyet alırız. Obamızı korumak zorundayız. Gidip bakalım. Haydi!

Onlar savaşanlara doğru ilerlerken Turgut Alp de üç yüz savaşçıyla yetişti:

– Geldik Bey'im.

– Durumu bir anlayalım önce...

Saltuk Alp:

– Bey'im bunlardan biri zayıf, diğer taraf ise epey kuvvetli.

– Kılıç şakırtılarını, naraları duyuyoruz.

– Fena cenk oluyor anlaşılan.

Ertuğrul Bey bir süre savaşanları izledi. Sonra alplerine sordu:

– Kardeşler böyle seyredecek miyiz?

– Ne yapalım Bey'im?

– Gidip yardım edelim.

– Kime?

O sırada diğer alplerle gelen Akbaş:

– Bey'im biz hiç bulaşmasak! Kuvvetli taraf savaşın galibi olacak nasıl

olsa.

– Ya o kuvvetli taraf Moğol ise, diye sordu Ertuğrul Bey.

– Kim olduklarını bilmiyoruz Bey'im. Kendimizi tehlikeye atmayalım.

– Siz ne dersiniz, diye çıkıştı Ertuğrul Bey. Töremiz böyle mi der? Kim olursa olsun mazluma yardım etmek gerek. Yanımızda kılıç taşırız. Er diye alp diye at bineriz. Er kişi zorda olana yardım etmeli. Töremiz ne derse, vicdanımızın sesi ne derse onu yapalım. Haktır Allah! Çekin kılıçlarınızı! Oklarınızı hazırlayın! Az sayıdakilerin yanında yer alalım.

Alpler onun bu sözlerine bir şey demediler. Kılıçlarını çekip en önde atını koşturan Ertuğrul Bey'in peşine düştüler.

Savaş olanca hızıyla devam ederken bir grup telaşla az ileride duran bir atlıyı korumaya çalışıyordu. Çok endişeliydiler. Zira az sayıdaki arkadaşları olanca güçleriyle çarpışıyordu.

Ertuğrul Bey ve alpleri ise sürüye giren kurt gibiydiler. Toz bulutu içine girdiklerinde gözlerine inanamadılar. Kuvvetli olan, çok sayıda askere sahip Moğollardı. Sayıca az olanlar ise Selçuklu askerleriydi.

Turgut Alp:

– Vay kefereler vay, buralara dek gelebilmişler ha!

– Ecellerine gelmişler, diye haykırdı Saltuk Alp.

– Şimdi günlerini görecekler, diye seslendi Aykut Alp.

Ertuğrul Bey ise bu sözleri sanki duymuyordu. Atını bir Moğol'un atına yanaştırdı. Sert kılıç darbesiyle onu atından yıktı. Arkadan tiz bir ıslık sesi duydu hemen başını eğdi. Moğolların attığı kargı başının üstünden geçip başka bir Moğol savaşçısının göğsüne saplandı.

– Vay anasını! Az daha başımıza bir kargı saplanıyordu. Savulun bre gafiller!

Öte yanda sıkı korunan atlı ise endişe içindeydi:

– Askerlerim Moğollara zor dayanıyor. Onlarla nasıl baş edecekler?

- Sultan’ım bakın bize yardım edenler var.
 - Hani nerede? Toz bulutundan pek seçilmiyor, ben göremedim?
 - Yaman dövüşüyorlar.
 - Hızır gibi yetiştiler.
- Sultan şaşkıncı:

- Bunlar neden kendilerini tehlikeye atıp bize yardım ediyorlar ki?
- Bilmiyorum ama yiğit oldukları belli.
- Cengâverdirler.

– Allah Allah... Hâlâ anlamış değilim neden bize yardım ederler ki?

Atlı grubun korumaya çalıştıkları sultan, I. Alaaddin Keykubat'tı. Konya'ya az sayıdaki askeri ile dönerken Moğolların öncü birliği ile karşılaşmışlardı. Moğol savaşçıların sayısı Sultan'ın savaşçılarının dört katıydı.

Ertuğrul Bey'in yardımıyla aradaki fark iki katına dek inebilmişti. Ama hâlâ Moğollar sayıca çoktular. Fena dövüşüyorlardı. Acımaları yoktu. Elaman diyene dahi hiç acımadan vuruyorlardı. Sultan'a doğru yanaşmak onu kaçırmak düşüncesindeydiler. Bu durumu gören Ertuğrul Bey alplerine seslendi:

– Onları bırakmayın. Atlı gruba yaklaşmasınlar.

Yine büyük bir Moğol grubu Sultan Alaaddin Keykubat'ın tarafına yönelmişti. Onun önemli biri olduğunu anlayan savaşçılar kendisini ele geçirmek istiyordu. Sultan da kılıcını çekmiş çarpışmak için hazır bekliyordu.

– Sultan'ım siz uzak durun!

– Çok yaklaştılar ama.

– Bizler sizi koruruz. Meraklanmayın.

Sultan güldü.

– Meraklanmak mı, bir canımız var. Onu da burada verir, şehit olurum.

– Sultan'ım siz devletimiz ve milletimiz için yaşamalısınız.

– Öleceksek biz ölelim.

O sırada bir ok Sultan'ın bindiği atın ayaklarının dibine düştü.

– Ok atıyorlar. Kalkanlarınızı kullanın. Kendinizi koruyun, diye bağırdı Alaaddin Keykubat.

Sultan'ın önünde kalkanlardan bir duvar oluşturuldu. Oklar ardı ardına kalkanlara çarpıp yere düştü.

– Sultan'ım iyi misiniz?

– İyiyim iyiyim! Ancak bakın saldırıya geçiyorlar. Hazırlanın vuruşalım.
Gerçekten de bir grup Moğol savaşçı cenk meydanından ayrılmış Sultan’a doğru olanca hızıyla geliyordu.

Sultan, kılıcının kabzasını kuvvetlice kavradı. Öfkeyle söylendi:

– Gelin bakalım. Anadolu’da ne arıyorsunuz?

Ertuğrul Bey kendine yapılan bir hamleyi savuşturdu. Hızla yana döndü. Bir savaşçı tam Turgut Alp’e arkasından kılıç vuracaktı ki Bey yıldırım gibi hareket etti. Adamın bileğini kavradı. Sağa büküp hızla burktu. Savaşçı kılıcı elinden düşürdü. Korku dolu gözlerle Ertuğrul Bey’e baktı:

– Bana kıyma! Elaman dilerim!

Ertuğrul Bey’in kılıcı havada kalmıştı. Tam boynuna indirecekken kendisinden bağışlanma istemişti. Burnundan soluyarak,

– Var git! Bir daha karşıma çıkma.

O sırada Sultan’a yaklaşmakta olan Moğolları gördü.

– Alpler yardıma gelin, diyerek atını sürüp Moğollara kılıcını çaldı.

– Kimdir bu korkusuz yiğit? Yaman dövüşüyor, sorusuyla Sultan hayranlığını dile getirdi.

– Bilmiyoruz Sultan’ım, bize yardım edenlerin başındaydı. Adı, sanı nedir bilmeyiz.

– Hızır gibi yetişti. Bakın Moğolların işi zora girdi. Artık Allah’ın izniyle bize bir şey yapamazlar.

O sırada beklenmeyen bir şey oldu. Moğol askerleri atlarına binip savaş meydanını terk etmeye başladı. Yaralılarını geride bırakmışlardı.

– Kaçıyorlar!

– Elbette kaçacaklar, dedi Turgut Alp. Dövüş sayıya değil yüreğe bakar. Bileğinin güçlü olmasına bakar.

– Sayılarına güvendiler ama bakın nasıl kaçıyorlar!

Aykut Alp güldü:

– Arkalarına bile bakmıyorlar. Sizi gidi kefereler sizi. Anadolu’da gezersiniz ha!..

O sırada savaş meydanından bir Selçuklu Komutanı yaralı bir Moğol savaşçısına kılıcını sapladı.

Diğer yaralıya kılıcını kaldırmışken Saltuk Alp onun koluna vurdu. Bu duruma çok kızan Komutan:

– Ne yaparsın sen öyle, diye sordu.

– Bunların kellerini alacağım.

– Ama onlar çaresiz ve korumasız. Bu sana yakışır mı? Teslim olana, elaman diyene vurmak bize yakışır mı?

– Onlar düşman! Sultanımızın canına kastettiler. Onu öldürmek istediler.

– Düşman da olsa yaralıya ve çaresizlere dokunulmaz. Karşı koymadığı sürece elbette.

– Bunların hepsini öldürmek lazım.

– Hayır! Asla... Onlar esir. İyileştikten sonra gerekli cezayı verirsiniz. Cezalarını çekerler. Boş yere cana kıyılmaz.

– Sen ne dersin?

– Bir Müslüman’a, bir Selçukluya bir Kayı’ya yakışanı derim.

– Kayı mı? Bu ismi hiç duymadım.

O sırada yanlarına gelen Turgut Alp başındaki börkü çıkardı. Gülümsedi:

– İyi ya, bundan sonra çok sık duyacaksınız.

Komutan karşısındaki cengâverlere baktı. Öfkesinden deliye dönmüş gibiydi. Kılıcını yere attı. Hızla atını Sultan’ın yanına sürmek için çevirdi.

Ertuğrul Bey, Alaaddin Keykubat’ın yanına sokuldu:

– İyi misiniz?

– İyiyim.

– Sizler hayatımızı kurtardınız. Lakin kendi hayatınızı neden tehlikeye attınız? Söyleyin bana kimlerdensiniz? Nereden gelir nereye gidersiniz?

Ertuğrul Bey:

– Oğuzlardanız. Kayı Boyu’yuz... Amacımız Rum diyarına gitmek. Yolda size denk geldik. Yardım ettik. Hepsi bu...

– Neden bize yardım ettiniz?

– Töremizin gereğini yaptık. Vicdanımızın sesini dinledik. Zalimin yanında asla yer almayız. Peki siz kimsiniz?

– Ben Anadolu Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat’ım. Konya’ya dönerken Moğol keşif birliğine rast geldik. Sayımızın az olduğunu görünce hemen saldırdılar. İki askerimizi yardım getirmeleri için gönderdim ama onlar gelinceye dek epey zaman geçecekti. Hayatımızı korumak için savaştık. Hızır gibi yetiştiniz... Sultanım diye mi bize yardım ettiniz?

– Sizin sultan olduğunuzu bilmiyorduk ki! Kim olursa olsun gene yardım ederdik. Kavgaya karışınca Moğol ve Selçuklu askerlerinin farkına vardık.

– Adını de bana yiğit.

– Kayı Beyi Ertuğrul.

– Ertuğrul Bey’im yiğitsiniz. Cengâversiniz. Alpleriniz yaman dövüşüyorlar. Ordu gibi iş gördüler. Sağ olun, var olun. Kayı Boyu’nuz zahmet çekmesin, dar günler görmesin, müjdeli yarınlara ulaşsın. Bu kadar mısınız?..

– Hayır Sultan’ım, şu iki tepe geride obamızın kadınları, yaşlıları, çocukları bizi bekliyor. Onların güvenliğini sağlamak için ileri atıldık. Sürülerimiz, denklerimiz hep geride... Dört yüz çadırlık bir obayız. Rum diyarında tutunmak isteriz. Yurt ararız, vatan belleyeceğimiz toprak ararız.

– Demek yurt ararsınız?

– Evet Sultan’ım.

– İyi o zaman... Burada konaklayın. Düzeninizi kurun. Sonra yine görüşelim. Bizans ile sınırlarım var. Bazı tekfurlar bana vergi verir. İleride ne olur bilinmez. Şimdi benim himayemdesiniz. Şu Karacadağ yöresinde

konaklayın. Bize yardım ettiğiniz için bir kez daha minnettarım. Bundan sonra sık sık görüşeceğiz Ertuğrul Bey'im.

– Peki Sultan'ım.

– Şimdi benim Konya'ya dönmem gerek. Sonra fermanımı da gönderirim.

– Nasıl uygun görürseniz Sultan'ım.

– Hoşça kalın.

– Güle güle.

Kayı Boyu, Karacadağ ve çevresine yerleşmeye başladı. Gene denkler çözüldü. Çadırlar kuruldu.

KARACAHİSAR TEKFURU'NA KARŞI SEFER

Ertuğrul Bey, Karacadağ yöresine yerleşince obasına ahiler, abdallar gelmeye başladılar. Kayı Beyi yeni birlikler oluşturmak amacındaydı. Gerektiğinde kadınlar da Ahiler de Abdallar da savaşabilmeliydi. Kayı obası kendini topyekûn koruyabilmeli ve savunabilmeliydi. Mademki bu topraklarda yurt kurmak istiyorlardı, öyleyse Kayı obasının her bir ferdi dövüşmeyi öğrenmeliydi. Bu yüzden kadınların başına İraz Bacı'yı seçti. Kadınlar onun önderliğinde savaş talimine başladılar. Kısa sürede örgütlendiler. Onlara Bacıyan-ı Rum (Anadolu bacıları/kadınları) denildi. Ahilerden oluşturulan gruba Ahiyan-ı Rum (Anadolu Ahileri/esnafı), abdallardan, dervişlerden oluşan gruba da Abdalan-ı Rum (Anadolu

Abdalları/dervişleri) denildi.

Karacadağ yöresinde hayat sürüp giderken daha batıda bulunan Karacahisar Tekfuru, Selçuklu topraklarına girip Kayı obasına ait koyun sürülerine saldırıyordu. Hatta geçen saldırısında çobanları öldürmüş ve sürüleri kaçırmışlardı. Bu haber Ertuğrul Bey'e ulaştırıldı.

- Kim yapmış bunu, Karacahisar Tekfuru mu?
- Onun askerleri Bey'im.
- Artık yeter! Bunun hesabını bir bey olarak soracağım. Çobanlarımın intikamını alacağım. Sürülerimi de getireceğim.

Onun bu öfkeli sözlerini bütün oba dinlerken, yanında bulunan Hayme Ana, Kumral, Tekin Fakih, kardeşi Dünder, Akça Koca, Samsa Çavuş, Hasan Alp, Akbaş, Kocaoğlu, Turgut Alp, Aykut Alp, İraz Bacı onun ne kadar kızgın olduğunu anlamıştı.

- Tekin Fakih!
- Buyur Bey'im.
- Abdalan-ı Rumların başısın. Yanına Turgut ile Samsa Çavuş'u da al. Karacahisar Tekfuru'na git. Sürülerimi geri versin. Aynı sayıda koyun, keçi bir de öldürdüğü çobanlara karşılık tazminat istiyorum. Bunları yapmazsa kendisi bilir. Benden günah gitmiş olur. Sürülerimi zorla alırım! Çobanlarımın kanını da yerde komam. Böyle deyin Tekfur'a. Gereğini de yapsın. Ona üç gün mühlet verdim. Mademki ben bir beyim, obamın zararını karşılatmak boynumun borcudur. Bu böyle biline!

Kayı obasındakiler beylerini ilk defa bu kadar kızgın görüyorlardı. Ertuğrul Bey yapılan saldırıya çok öfkelenmişti. Yerinde duramıyor elçi gönderdiği Tekin Fakih'in dönmesini sabırsızlıkla bekliyordu.

- Demek Bey'iniz sürülerini istedi. Çobanlarına karşılık da tazminat ha?
- Evet.
- Ha ha ha... Sizler, keçi çobanları, çok oluyorsunuz! Ne cüretle benden

böyle bir şey istiyorsunuz? Bu cesareti nereden buluyorsunuz? Huzurumda eğilmediniz! Saygısızlar!

– Bizler kimsenin önünde eğilmeyiz, dedi Turgut Alp.

Tekin Fakih:

– Sadece Allah'ın huzurunda eğiliriz, kullarının huzurunda değil, diye ekledi.

– Ha ha ha... Küstahsınız da... Türkmenler, keçi çobanları! Haddinizi bilin.

Samsa Çavuş:

– Biz haddimizi de biliriz, ne istediğimizi de...

– Ne istemişsiniz ha?

– Tekin Fakih hocam dedi ya. İleride bu koca Rum diyarını da isteriz...

Bilesin.

– Bak ben buna gülerim. Keçi çobanlarına bak sen! Rum diyarımızı isterlermiş ha! Gidin o Bey'inize söyleyin bana bir daha elçi falan göndermesin. Şimdilik sizi bağışlıyorum. Hiçbir şey de vermiyorum.

– Beyimiz de öyle dediydi zaten.

– Ne dedi?

– Tekfur'a söyleyin bu kez uyarıyorum ama sonrasında kendisine acımam, dedi.

– Yıkılın karşımdan! Defolun, pis çobanlar. Bu ne cüret! Yeter!

Tekin Fakih, Turgut Alp ve Samsa Çavuş oradan ayrılıp atlarını dörtnala sürdüler.

Obaya gelip durumu Ertuğrul Bey'e anlattılar.

– Mademki böyle dedi, günah bizden gitti. Artık bundan sonra olacıklardan, akan kandan, alınan canlardan Tekfur sorumlu. Hazırlanın! Şafakta o soysuzun topraklarına girecek, sürülerimizi alacağız. Karşımıza çıkan eğer teslim olursa canına kıyılmayacak. Anlaşıldı mı?

– Anlaşıldı Bey'im!..

Sabah seherinde yola çıkan Ertuğrul Bey ve alpleri Karacahisar Tekfuru'nun topraklarına girdi. Yaylalarda otlamakta olan sürülerini görünce,

– Gidin, aldıkları sayısınca koyunlarımızı ve keçilerimizi alın, dedi.

O sırada çobanlar askerlere haber verdiler. Tekfur'un savaşçıları sürüleri götüren alplere engel olmak için saldırdılar ama hepsi canından oldu.

Ertuğrul Bey:

– Sürülerimiz alındı ancak çobanlarımızın tazminatı yerine gelmedi. Giderken Tekfur’a ait çiftlikleri de basıp ganimet alacağız. Bu ganimetleri de geçimlerini sağlayabilmeleri için çobanların eşlerine vereceğiz. Artık sürüleri otlatmak için çobanların yanına alpler de verilsin. Tekfur’un saldırılarını önlesinler, diye emir verdi.

– Peki Bey’im.

Olay duyulunca Karacahisar Tekfuru deliye döndü. Bir türlü inanmıyordu.

– Keçi çobanları diye küçümsediğimiz Türkmenler topraklarımıza girdi ha! Sürülerini alıp gittiler ha! Üstelik benim çiftliklerimi de bastılar ha! Bu ne cüret! Bu ne densizlik! Bu ne aymazlık! Ben onlara gösteririm. Bu topraklardan onları kovacağım! Geldikleri yere göndereceğim!

Tekfur bu kez de sınırdaki Kayıların ekip biçtiği tarlaları yakmıştı. Bunu duyan Ertuğrul Bey:

– Bana Samsa Çavuş’u çağırın!

– Buyur Bey’im, beni istemişsiniz.

– Atına bin, şimşek gibi git, yel gibi gel. Sultan’ın huzuruna çık. Bize yapılanları anlat. Eğer izni olursa Karacahisar’ı almak istiyorum. Amacım Tekfur’un saldırılarını bitirmek.

Samsa Çavuş, Sultan Alaaddin Keykubat’ın huzuruna çıkıp bütün olan biteni anlattı. Sultan kısa bir süre düşündü:

– Evet, ben de bu yönde haberler aldım. Karacahisar Tekfuru haddini aştı. Sınırlarımıza saldırdı, ahaliye saldırdı. Yaptığımız anlaşmayı tanımadı. Ertuğrul Bey haklı. Samsa Çavuş, git Bey’ine söyle. O hazırlığını yapsın, ben de ordumla Kütahya’ya geleceğim. Karacahisar civarında buluşalım. Bu fitne yuvasını dağıtalım. “Artık yeter.” demek zamanı geldi de geçmekte.

– Peki Sultan’ım.

Samsa Çavuş yel gibi Kayı obasına döndü. Bey’inin karşısına çıktı.

Sultan'ın dediklerini bir tamam eksiksiz söyledi. Bunun üzerine Ertuğrul Bey:

– Alpler tez hazırlansın, dedi.

Ertuğrul Bey yola çıkmadan önce,

– Samsa Çavuş sen obada kal. Biz yokken Moğol saldırmasın. İraz Bacı, Bacıyan'ı Rumların başında, Tekin Fakih ise Abdalan-ı Rumların başında olsun, Musa Çelebi de Ahiyan-ı Rumların başında. Dikkatli olsunlar. Gaflete düşmesinler. Onların düzeni, eğitimi senden sorulur bilesin.

– Bilirim Bey'im, meraklanmayın. Gözünüz arkanızda kalmasın. Sağlıcakla gidin ve zaferle dönün.

– Obanın işlerini de Hayme Ana'm ile kardeşim Dünder çekip çevirsin.

Bu sözler üzerine Dünder itiraz edecek oldu.

– İtiraz istemem. Ne dediysem o. Sen de cenge katılacaksın merak etme ama daha sonra.

– Peki Bey'im. Dediğin gibi olsun.

– Eyvallah...

Ertuğrul Bey alpleri ile birlikte yollarda kıvrıla kıvrıla gittiler. Dereler, tepeler aştılar. Kütahya yakınlarında Sultan'ı beklemeye başladılar. Bu arada Ertuğrul Bey, Karacahisar ve çevresini gözetliyor, alpleri ile kuşatmaya hazırlanıyordu. Ertesi gün Sultan Alaaddin Keykubat ile buluştu.

– Sultan'ım biz hazırız.

– Ertuğrul Bey savaş karargâhına gel. Orada hep birlikte istişare edelim. Nasıl bir plan hazırlayacağımızı görüşelim, konuşalım. Bir karara varalım.

– Nasıl isterseniz Sultan'ım.

Alpler ve Sultan'ın askerleri hazırlıklarını tamamlamak için çalışmaya başladı. Savaş konseyi de Sultan'ın başkanlığında toplandı. Komutanlar tek tek fikirlerini söyledi. Ardından da Ertuğrul Bey saldırı hakkında

düşüncelerini açıkladı. Çevreyi ve hisarı en iyi o tanıdığı için onun planlarına göre saldırı yapılmasına karar verildi.

Hisarının kuşatıldığını gören Karacahisar Tekfuru'nun uykuları kaçmıştı. Savunma tedbirlerini ve nöbetçilerin sayısını artırmıştı. Çok öfkeliydi:

– Şu hâle bak. Daha dün bu topraklara gelen Türkmenlerle Selçuklular birleşti. Hisara saldırmak için hazırlık yapıyorlar. Bunlara acımayacaksın. Ne olursa olsun kaleyi ele geçiremezler. Kale içinde savaşmayı bilmezler. Burası bozkır değil. Kalemiz sağlam, aşılamaz. Ele geçirilemez. Bizans İmparatoru'ndan yardım da istedim. Onlara göstereceğiz. Bu cesur davranışlarının bedelini hayatları ile ödeyecekler. Yazık olacak demiyorum bu sefillere. Hak ettikleri cezayı bulacaklar.

Sultan I. Alaaddin Keykubat emrindeki komutanlara ve Ertuğrul Bey'e,

– Yarın son hazırlıklarınızı gözden geçirin. Öbür gün güneş doğmadan saldırıya geçeceğiz. Allah yardımcımız olsun, dedi.

Ertesi sabah her komutan bağlı olduğu birliklerin hazırlıklarını denetledi. Eksikler giderilmişti. Saldırı için herkes hazırды. Artık saldırı emrini bekleyeceklerdi. Ertuğrul Bey de kendi alplerini huzuruna çağırdı:

- Hazır mıyız alplerim, yiğitlerim?
- Hazırsız Bey'im! Emir bekleriz.
- İyi o vakit. Görelim bakalım Karacahisar Tekfuru ne edecek?

Turgut Alp:

– Ne edecek Bey'im, kaleyi mutlaka bırakacak, diye cevapladı.

– İnşallah. Alplerin karnı doyurulsun bütün ihtiyaçları giderilsin. Silahları gözden geçirilsin.

– Hepsi yapıldı Bey'im.

– Yarın ne olur bilinmez... Bu geceyi dua ederek geçirsinler. Helalleşsinler.

– Peki Bey'im.

Ertuğrul Bey sözünü henüz bitirmişti ki bir haberci çadırının girişine geldi:

- Sultan’ım sizi görmek istiyor. Aceledir. Tez gelin.
- Hayrola?
- Bilmiyorum Bey’im, hemen gelsin dedi.
- Geliyorum.

Ertuğrul Bey telaşla çadırından çıkıp Sultan’ın otağına doğru hızla yürüdü. Meraklanmıştı.

Salam verip içeri girdiğinde Sultan’ı düşünceli hatta üzgün gördü. Meraklı gözlerle bakıp sordu:

- Hayrola Sultan’ım?

Sultan bir süre sustu ne diyeceğini bilemedi. Ardından yavaşça konuşmaya başladı:

- Ertuğrul Bey’im haberler kötü.
- Ne demek kötü Sultan’ım?
- Moğollar kendileriyle yaptığım barış akdini bozmuşlar. Ereğli’ye saldırma hazırlığındaymışlar. Haber az önce bir ulakla bana iletildi. Ne yazık ki kuşatmayı kaldırıp ordumla Konya’ya dönmem gerekiyor.

Ertuğrul Bey donup kalmıştı. Sultan’a baktı. Ne desin, ne yapsın, bilemedi. Âdeta aklı durmuştu.

- Ertuğrul Bey sen de istersen alplerini al git. Sonra keferenin işini yine görürüz. Bu hisarı almak çetin bir iş. Karacahisar Tekfuru aynı zamanda yardım da istemiş. Bizans İmparatoru askerini yola çıkarmış bile. İki düşman arasında kalmayalım diye derim bütün bunları. Yoksa kokuğumdan değil.

Ertuğrul Bey susuyordu. Canı sıkılmıştı. Bu beklenmedik gelişme karşısında şimdi nasıl hareket etmeliydi? Bunca hazırlık yapılmıştı. Bunca asker toplanmıştı. Şimdi böyle yüz geri edip kuşatmayı sonlandıracaklar

miydi? Düşmanı sevindirecekler miydi? Ne ummuş, ne olmuştu?

Sultan onun bir şey demesini bekliyordu. Ertuğrul Bey gözlerini yere dikmiş susuyordu. Sonra birden aklına bir şey gelmiş gibi oturduğu yerden ayağa kalktı. Sultan'a yaklaştı ve şöyle dedi:

– Ben buradan bir yere gitmem! Sultan'ım siz gece olunca ordunuzla yola çıkın. Biz sabah erkenden kaleye alplerimle saldıralım.

– Bu bir intihar olur. Tekfur daha güçlü.

– Evet güçlü... Ancak ben kalenin nasıl alınacağını iyi biliyorum. Tekfur'a yardım gelene dek kaleyi ele geçiririm.

– Ama...

– Sultan'ım siz bana güvenin. İnşallah zafer haberini pek yakın zamanda size ulaştıracam.

– Peki, sen nasıl istersen öyle olsun. Bizler gece gitmek için hazırlığa hemen başlıyoruz.

– Tamam Sultan'ım...

Gece olduğunda Alaaddin Keykubat askerini çekip kaledakilere görünmeden Konya'ya gitmek için yola çıktı. Ertuğrul Bey ise kalenin etrafında büyük ateşler yaktırdı. Alplerinden sabaha dek gürültü etmelerini istedi. Böylece Tekfur, Sultan'ın gittiğini anlamayacak ve kaleyi kuşatanların çok olduğu zannına kapılacaktı.

Ertuğrul Bey komutanlarını topladı. Onlara şöyle dedi:

– Sultan Konya'ya gitmek zorunda kaldı. Ancak bizler bu kaleyi ele geçireceğiz. Güneyde, sarp kesimde gözcü sayısı az. Oradan kaleye gireceğiz. Bir kısmımız da geri çekiliyor gibi yapacağız. Tekfur'un kuvvetleri dışarı çıkacaktır. O zaman kaledekiler kapıları açacak, biz de geri döneceğiz ve iki ateş arasında kalan Tekfur'u yeneceğiz.

– Ya kaleden çıkmazlarsa Bey'im?

– Çıkacaklardır, Tekfur bize karşı çok öfkeli... Hiçbir hata istemiyorum,

yoksa burada telef oluruz. Merak etmeyin Allah'ın yardımını ve bizim bilek gücümüz ile ilk hisarımızı fethedeceğiz... Zafer bizim olacak.

– İnşallah Bey'im.

– Ya yardım gelirse kaleye?

– Onlardan önce kaleyi alırsak yardım gelse bile kendimizi savunuruz.

Önemli olan kaleyi bir an önce ele geçirmek. Anlaşıldı mı?

– Anlaşıldı Bey'im.

Sabahın seherinde yalçın kayalıklara tırmanan alpler surlardaki nöbetçileri etkisiz hâle getirip gizlice içeri girdiler. O sırada kalenin ön kapısından saldırmakta olan Ertuğrul Bey ve alpleri geri çekilince Tekfur gülmeye başladı:

– Ha ha ha... Bakın bakın keçi çobanları nasıl kaçıyor! Hani kaleyi alacaktınız? Onun için gelmiştiniz. Ne oldu, neden kaçıyorsunuz? Fırsat bu fırsat kaleden çıkın! Şunları takip edip hepsini kılıçtan geçirin. Esir almak yok! Acımak yok! Bir daha bizi rahatsız etmesinler. Köklerini kazıyın şunların! Hani Sultan nerede, hani ordusu? Bunlar hep aldatmacaymış anlaşılan. Düşün peşlerine! Haydi!

Ertuğrul Bey alpleri ile pusu hazırlayacağı uygun bir yere gelince hemen vaziyet aldı. Beklemeye başladı. Az sonra kaledeki askerler göründüler.

– Şimdi saldırın, dedi. Sonra, kaleye döneceğiz. Kapılar açılınca da içeri gireceğiz! Haydi yiğitlerim! Gün bugündür! Kayı'nın ilk zaferi için bileğinize kuvvet, yüreğinize cesaret! Allah yardımcımız olsun.

Alpler kendilerinden geçmiş hâlde vuruşuyor birbirlerini de gayrete getiriyorlardı:

– Ya Allah, Bismillah!

– Vurun!

– Kefere yiğit görsün!

– Nasıl dövüşölürmüş görsün!

- Şimdi dünyanın kaç bucak olduğunu görün!
- Iskalamayın!

Kaleden çıkan askerler neye uğradıklarını şaşırđı. Alpler birer kaplan gibi üzerlerine atılıp zorlu bir çarpışmadan sonra çoğunu etkisiz hâle getirdiler. Aman diyene ilişilmedi. Teslim olana kötü davranılmadı.

Ertuğrul Bey olanca gücü ile haykırdı:

- Şimdi yıldırım gibi kaleye! Haydi cengâverlerim!

Kalın bir toz bulutu kaldırarak kaleye ilerlediler. Tekfur ise kuleden

gelenleri izliyordu:

– İşte askerlerim geliyor! Türkmenlerin işi bitti. Artık bizi rahatsız edemeyecekler. Ha ha ha, yazık keçi çobanları öldü.

Ancak attığı kahkaha yarım kaldı. Yüz ifadesi değişti. Gözleri büyüdü. Nefes alamaz oldu. Boğuluyordu sanki. Boncuk boncuk terlemeye başladı. Dili damağı kurudu:

– Ama bunlar... Kimler ki? Askerlerim değil. Hayır olamaz. Yanlış görüyorum, diye sayıklamaya başladı.

Gözlerini ovuşturdu. Bir kez daha baktı:

– Hayır olmaz. Kapıyı kapatın.

O sırada kale kapısını ardına dek açan Turgut Alp, Tekfur’a seslendi:

– Çok geç kaldın kefere! Şimdi ne yapacaksın bakalım? Seni elimizden kim kurtaracak? Bize yaptıklarının cezasını çekeceksin.

– Olamaz.

– Rabbim nice olmazları oldurur. Zorları kolay eyler. Yeter ki O’na güvenip O’na sığınalım... Senin bir oyunun varsa tekfur bozuntusu, Allah’ın yardımıyla bizim de nice oyunumuz var. Ama oyun senin için bitti. Bizim için ise yeni başlıyor.

– Siz nereden çıktınız?

– Şu kayalardan.

– Ama oralarda keçiler bile yürüyemez.

– Allah’ın izniyle bizler yürürüz.

Az sonra kaledelikler teslim olmaya başladı. Ertuğrul Bey kale meydanına geldi. Herkesi topladı.

Kendilerine şöyle dedi:

– Bilesiniz Karacahisar elimize geçti. Ancak hepiniz güvendesiniz. Elaman diyene bir şey yapmayacağız. Karşı çıkan olursa ölür... İsteyenler kaleden gidebilir. Kollarına dahi zarar gelmeyecek. Herkes istediği gibi

ibadet edebilir. Hiç kimse Müslüman olmak için zorlanmayacak. Ancak Tekfur'un bütün malları, hazinesi ganimet olarak alınacak ve kendisi öldürülecek. Alınan ganimetler alplerim tarafından adilce bölüşülecek. Bunu böyle belleyesiniz. Artık kararınızda serbestsiniz. Yaralılarımızın yarası sarılsın. Şehitlerimizi gömelim. Esirlere, teslim olanlara kötü davranmayın! Biz onlar gibi davranmayacağız. Biz onlara benzemeyeceğiz!

O sırada Aykut Alp surların merdivenlerini koşarak çıkıyordu. Elinde Kayı'nın büyük bir bayrağı vardı. Onu gören Akça Koca:

– Bakın, dedi.

Az sonra Karacahisar Kalesi'nin en yüksek kulesinde Kayı Boyu'nun bayrağı nazlı nazlı dalgalanıyordu.

Ertuğrul Bey'in ve dolayısıyla Kayı'nın ilk ve büyük zaferlerinden biri olmuştu Karacahisar'ın fethedilmesi. Ancak anlaşılıyordu ki bu ne ilk ne de son olacaktı. Ertuğrul Bey gururla önce bayrağa sonra da ufka baktı. Orada nice fethedilecek yerler vardı.

KAYI BOYU SÖĞÜT'E YERLEŞİYOR

Ertuğrul Bey, Karacahisar'ın fethinden dolayı sevinç içindeydi. Bu haberi derhâl Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'a bildirmeliydi. Bunun için Aykut Alp ile Samsa Çavuş'u görevlendirdi:

– Tez Konya'ya gidin. Sultan'a Karacahisar'ın fethini bildirin. Biz övünç duyduk, o da duysun. Bizler sevindik, o da sevinsin.

– Peki Bey'im, deyip iki yiğit yola çıktı.

At sürdüler. Kâh dinlendiler, kâh yol aldılar. Dereleri, tepeleri aştılar.

Taşların, çalıların arasından yıldırım gibi geçip gittiler. Selçuklunun başkenti Konya'ya vardılar. Hiç dinlenmeden Sultan'ın huzuruna çıktılar. Bütün her şeyi bir tamam anlattılar. Onları heyecanla dinleyen Sultan kendilerine,

– Ertuğrul Bey ve alpleri çok büyük bir iş başardı. Karacahisar'ı fethetti. Kendisiyle gurur duydum. Bundan gayrı kendisine **Gazi** unvanını verdim, dedi.

Sonra Sultan sustu.

Aykut Alp ve Samsa Çavuş meraklandı. Alaaddin Keykubat neden susmuştu. Ne olmuştu? Bütün diyecekleri bu kadar mıydı? Başka bir şey demeyecek miydi? Bütün bunları düşünürken Sultan söze tekrar başladı:

– Mademki Ertuğrul Gazi bu kadar büyük bir işin üstesinden geldi. Onu Selçuklunun uç beyi yaptım. Artık Bizans sınırından o sorumlu. Ayrıca... Ona yurt tutması için yurdunu genişletmesi için de Bitinya'daki (Bilecik ve Sakarya civarı) Söğüt'ü kışlak, Domaniç yaylasını da yazlık olarak hediye ettim. Kutlu, mübarek olsun. Orasını bereketli kılsın. Ertuğrul Gazi benim sınırdaki gözüm olsun. Kılıcım ve kalkanım olsun isterim. Varın bunu Bey'inize iletin. Ayrıca kendisine pek çok hediyeler hazırladım. Onları

da götürüp veresiniz.

İki alp sevinçten ne diyeceklerini bilemedi. Neler işitiyorlardı? Yıllardır çektikleri çileler bitiyor muydu? Gayrı yollara düşmeyecekler miydi? Yerleşik bir hayata mı geçeceklerdi? Duyduklarına inanamıyorlardı. Sultan'ın huzurundan ayrılırken çok teşekkür ettiler. Hazırlanan hediyeleri de atlarına yükleyip Karacadağ yollarına revan oldular. Sabırsızdılar. Mümkün olsa kanatlanıp uçacaklardı. Atlarını dağ bayır demeden dörtnala sürdüler. Kâh taşlı, kâh tozlu yollardan geçip gittiler. Atların artık ağızları

köpürmüş, sırtları terlemişti ki bunu fark eden Aykut Alp Samsa Çavuş’a,

– Dur biraz çavuş, bir müjdenin peşine takıldık. Lakin atları unuttuk. Onları çatlatacağız. İşte o zaman hızla gidelim derken yavaşlayacağız. Hem biz soluklanalım hem de atları dinlendirelim. Sulayalım. Yemlerini verelim.

– Doğru diyorsun. Atları unuttuk.

– Şu ilerideki pınar başında mola verelim. Bak koca bir çınar da var.

– Aykut Alp.

– Söyle kardeş.

– Çınarı gördüm de...

– Eee... ne demek istersin, sözü neden gevelersin?

– Ben Kayı Boyu’nu Rum diyarındaki taze bir fidana benzetirim. Bu topraklara bu körpe fidanı Ertuğrul Gazimiz getirdi. Gayrı onu dikeceği yer de belli oldu. Söğüt’e dikecek. Acaba bu fidan, koca bir çınar gibi köklü ve büyük bir devlet olur mu?

Aykut Alp bu sözlerden hoşnut oldu:

– Samsa Çavuş’um biz neden oradan oraya göçtük? Neden birbirimizden ayrılmak zorunda kaldık? Neden Süleyman Şah atamız Fırat’ta boğuldu? Neden cenk ettik, yaralandık, şehit düştük? İşte o taze fidan bir çınar olsun, ulu çınar da dünyayı kaplayıp kıtalara yayılsın diye katlandık her şeye. Ertuğrul Gazi’m neden “güneşin battığı yere” gitmemizi tavsiye etti şimdi anladın mı? Neden “Güneş bize kılavuz, yeryüzü yol olsun.” dedi anladın mı?

– Vallahi anladım. Pek de güzel anlattın. Sanki her şey Beyimizin içine doğmuş gibi... Rabb’im sana şükürler olsun. Bize yurt ihsan ettin. Gayrı Söğüt bizim. Domaniç de yazın hayvanları götürüp sürülerimizi yayıp otlatacağımız meramız, yaylağımız. Bundan daha büyük mutluluk, daha büyük müjde olur mu? Hey gidi hey! Bu müjdeyi Beyimize götürmek bizim için ne büyük sevinç, ne büyük gurur.

– Haklısın. Ne kadar övünsek az.

İki alp uzunca bir süre yol aldıktan sonra biraz dinlendi. Atlarını suladılar, yemlerini verdiler. Karacadağ’a gitmek için tekrar yola çıktılar. Yolculuk bitince beylerinin huzuruna çıktılar:

– Bey’im müjdelere müjdesi getirdik. Sultan seni uç beyi olarak tayin etti. Sana Gazi dedi. Ayrıca Söğüt’ü kışlak, Domaniç ve civarını da yaylak olarak hediye etti. “Ertuğrul Gazi benim gözüm, kılıcım ve kalkanım olsun.” dedi.

Bu sözleri işiten bütün Kayı obası sevindi. Hele ki Ertuğrul Gazi çok mutlu oldu. Çünkü bir bey olarak ona güvenip inananları Rum diyarına getirmişti. Artık bir yurtları olacaktı: Söğüt... Ertuğrul Gazi, ellerini açıp Allah’a şükretti. Kayı obasının ozanları o gece kopuz çaldılar, şarkılar söylediler:

Hey gidi hey! Hey gele hey!

Kâse kâse yemek için kebab tatl!

Kat kat zırhtan dönmeyince kılıç tatl!

Bildiğini unutmasa akıl ne tatl!

İhtiyarlamasa gençlik ne tatl!

Verildiğini duyduk; dünya durdukça dursa.

Yurt olarak Söğüt tatl Domaniç ne tatl!

Hey gidi hey! Hey gele hey!

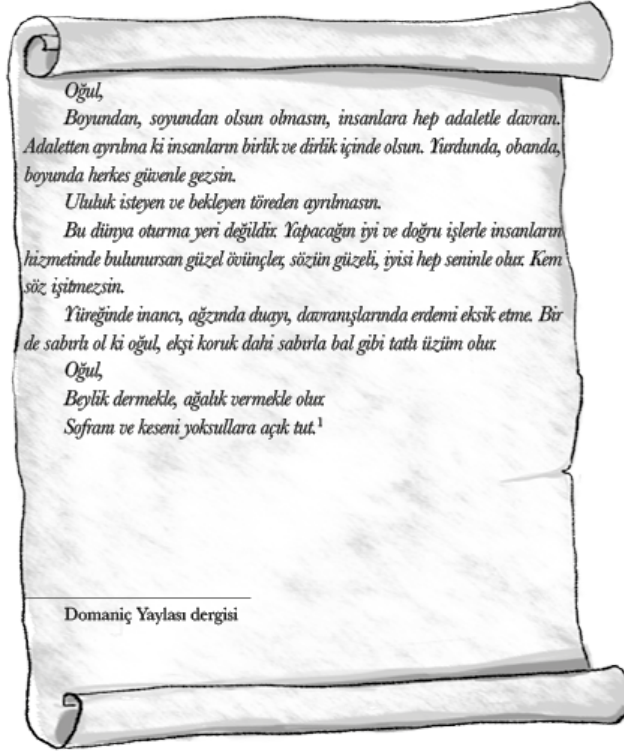
Haber üzerine Kayı Boyu, kendi yurtlarına gitmek için çadırlarını çözdü. Denklerini hazırladı. Sürülerini topladı ve alplerin kontrolünde kervan Söğüt’e doğru yolla çıktı. Son kez yapılan göç sevinç içinde geçti. Yalçın kayalıkların, dağların arasında saklanmış gibi duran Söğüt’e geldiler. Yine denkler serildi. Çadırlar kuruldu. Sürüler yayıldı ve Kayı Boyu böylece Söğüt’e yerleşti. Herkesin yüreğinde inanç ve ümit vardı. Gelecek güzel günlerden emindiler. Burada huzur bulacaklarından, devlet kuracaklarından emindiler. En başta Ertuğrul Gazi buna bütün kalbiyle

inanıyordu.

Hayme Ana'nın da mutluluğuna diyecek yoktu. O, sadece Ertuğrul Gazi'nin, Dünder'in değil, bütün obanın anası sayılırdı. Yol yordam bilirdi ve yol gösterirdi. Herkes ona danıştırdı. Akşam olup da çadırda yalnız kalınca Ertuğrul Gazi'nin yanına oturdu. Ona sevgiyle, gururla baktı. Halime Hatun'u da yanına çağtırdı. Onları kucakladı. Sonra bey oğluna döndü ve yavaşça öğütlerini sıralamaya başladı:

Hey oğul,

Ana yurttan ayrılalı yıllar geçti. Deli rüzgârlar önünde oradan oraya savrulduk. Beylik otağını kurduğumuz şu yaylalar artık son durağımız, son konağımız olsun. Oğuz'un yurtlarına diktiğimiz ağaçların kökleri kara yerin derinliklerine, dalları gökyüzünün yüceliklerine uzansın. Ak-boz atlara binip düşman üstüne yel gibi varınca Kadir Allah alplerimizi korusun. Göğsü kaba yerli, kara yerli dağlar gibi duran

- Dediklerini iyice dinledim ana. Doğru dersin, güzel dersin. Meraklanma ben adaletten ayrılmam. Bu bana atalarımın baş öğüdüdür. Hiçbir vakit unutmam. Sen rahat ol anam.
- Sağ ol evlat.

EREĞLİ GAZASI

Kayı Boyu Söğüt'e henüz yerleşmişti. Sürülerini yakın yerlerdeki meralara yaymışlardı. Yeni yurtlarına alışmışlardı. Aylardan yıllardan sonra bir gün Ertuğrul Gazi'ye haber iletildi. Habere göre Moğol, Ereğli'ye

(Karadeniz Ereğli'si) baskın yapacaktı. Oradan içerilere doğru ilerlemek niyetindeydi. Böyle giderse Söğüt de tehlike altında kalacaktı.

– Sultan bu durumu bilmez mi, diye gelen haberciye sordu.

– Bilir Bey'im, bilmez mi! Ancak kendisi Moğol'a karşı Konya ve Sivas kalelerini kuvvetlendirmekle uğraşıyor. Ayrıca kendisi şimdi Alanya'da. Orasını da Moğol'a karşı tahkim etmekte. Eskişehir ile Bilecik arasındaki bölge Sultan'a vergi verir bilirsin.

– Bilirim.

– “Bu bölgedeki güvenliği Ertuğrul Gazi sağlasın.” der. Hatta “Moğol'u da Ereğli'de karşılasın. Benim Alanya'dan Ereğli'ye gelmem epey zaman alır, o zaman da geç kalmış oluruz.” der.

– Pekâlâ... Sultan'a söyle Allah'ın izniyle Ereğli'de Moğol'u durduracağız.

– Söylerim Bey'im.

Ertuğrul Gazi, Ereğli taraflarını bilirdi. Moğol oraya gelmeden varmalı, içerilere sokulmadan onları yenmeliydi. Aksi hâlde onları daha sonra durdurmak zor olurdu. Sultan ne zaman gelirdi kim bilir?.. “Acele etmeliyiz.” diye düşündü ve Aykut Alp ile Turgut Alp'i çağırttı:

– Tez alpler hazırlansın, Ereğli'ye Moğol baskın yapacakmış. Onlardan önce varmalıyız.

– Peki Bey'im.

– Burada da tertibat alalım. Bir yandan Moğol bir yandan da Bizans tekfurları, Söğüt iki ateş arasında kalmasın. Bir bölük alp de bırakın. Ayrıca Bacıyan-ı Rum, Abdalan-ı Rum ve Ahiyan-ı Rum teşkilatları da hazır olsunlar. Keşif yaptırınsınlar, gözcüler çıkarılsın ve nöbetçiler artırılsın. Ahali Söğüt'ten fazla uzaklaşmasın. Biz Ereğli'den -o da kısmetse tabi- gelinceye dek dayansınlar. Kardeşim Dünder bütün teşkilatı kontrol etsin.

– Tamam Bey'im, siz hiç merak etmeyin.

Bir sabah erkenden Ertuğrul Gazi'nin önderliğinde bin beş yüz alp

Ereğli'ye doğru yola çıkarken bütün Söğüt ahalisi onları uğurladı.

Ereğli yolunda kısa süreliğine mola verdiler. Ertuğrul Gazi ulu bir çınarın altına uzandı. Yorgun olduğu için hemen uyudu. Rüya gördü:

Bulunduğu küçük bir odadaki ocakta su kaynıyordu. Su kaynadıkça yere doğru yayılıyor ve kaynamaya devam ediyordu. Su öyle hızlı yayılıyordu ki ilk önce Söğüt'ü sonra Domaniç'i Bilecik'i, Eskişehir'i ve bütün Rum diyarını kaplıyordu. Su kaynamaya devam ediyordu. Sonra büyük engin bir deniz hâline geliyor ve üç kıtaya dek yayılıyordu. Su yayılırken Ertuğrul Gazi olanca gücü ile haykırdı:

– Ya Hakk! Ya Rahman!

Uyanıverdi. Ter içinde kalmıştı. Nefes nefeseydi. Heyecandan kalbi küt küt atıyordu. Onun bu hâlini görenler merakla sordular:

– Bey'im ne oldu?

– Kâbus gördün herhâlde?

Ertuğrul Gazi kendine gelmeye çalışıyordu. Hâlâ gördüğü rüyanın etkisindeydi.

– Her yeri kaynayan su kaplıyor, hızla yayılıyordu. Dağları, tepeleri bile kapladı.

Az sonra Arslan Veli geldi. Ertuğrul Gazi'nin yanına oturdu.

– Bana da anlat rüyayı Bey'im.

Arslan Veli anlatılanları dinledi. Gülümsedi.

– Bey'im benim ilmimim yettiği rüya tabiri şu: Elbette geleceği Cenab-ı Hakk'tan başkası bilemez. Bizimki sadece bir tahmin... Bir oğlun olacak. Esmer, ona Kara (Osman Gazi kastediliyor) diyecekler. Bilirsin kara, yiğit demek. O ve onun oğulları her yana at koşturacak. Nice kaleleri fethedecekler. Allah adını anarak gaza yapacaklar. Pek çok zafer kazanacaklar. Şu gördüğün uçsuz bucaksız yeryüzünün yarısına senin torunların hükmedecek. Adaletle, iyilikle merhametle ama gerektiğinde kılıç

zoruyla bilek gücüyle... Müjdelere olsun, mübarek olsun, hayırlı da olsun. Elbette, her şeyin en iyisini Allah bilir.

- Sağ ol Arslan Veli'm.
- Siz de sağ olun Bey'im. Allah sizi başımızdan eksik etmesin.
- Haydi Ereğli'ye dek durmak yok, dedi Ertuğrul Gazi.

Alpler yine yola düştüler. Ereğli'ye akşam vakti girdiler. Ortalık sakindi. Moğollardan önce gelmişlerdi. Ertuğrul Gazi hemen alplerini yerleştirdi. Amacı denizden gelecek olan Moğollara karşı saldırmaktı. Kara tarafına bir bölük alp bıraktı.

- Karadan da gelebilirler, dikkatli olalım, diye tembihledi.

Sabah erkenden Moğolların bir kısmı kara tarafından saldırıya geçti. Ertuğrul Gazi daha önce ayırdığı bölüğün yanına gitti. Ancak bunun bir aldatmaca olduğu kısa sürede anlaşıldı. Asıl Moğol kuvveti denizden çıkarma yapıyordu. Ertuğrul Gazi bu kez birliklerini deniz tarafına, kıyıya yönlendirdi ve kesin emrini verdi:

- Kıyıda içeri doğru ilerleyemeyecekler ona göre!
- Başım üstüne Bey'im.
- Haydi göreyim sizi. Söğüt'ün güvenliği buradan başlar. Akça Koca bu çarpışmadan sen sorumlusun. Kara tarafında işimizi bitirince sana yardıma geleceğiz. Alplerimize sahip çık.
- Peki Bey'im.

Sayıca çok olmalarına rağmen Moğollar Ereğli'yi ele geçiremeyeceklerini anlayınca kaçtılar. Ertuğrul Gazi, Ereğli Kalesi'ne geldi. Bir gün dinlendi. Sonra alpleri ile Bartın'a dek at sürdü. Oradaki kıylara saldırdı. Güzelcehisar mevkiine geldi. Buradaki eski bir Ceneviz kalesini kuşatıp fethetti.

Olan biteni Sultan'a anlatması için Alanya'ya bir ulak çıkardı. Sultan onu uç bölgesindeki ordunun başına getirdi. Bunun üzerine Ertuğrul Gazi hem

alpleri hem de Selçuklu birlikleri ile İnegöl'e ilerledi. Buradaki kaleyi de vergiye bağladı. İki yıl üç ay dört gün boyunca Amasya-Sivas-Kayseri bölgelerinde at sürdü. Bizans topraklarına akınlar düzenledi. Moğolların öncü kuvvetlerini takip etti. Onlara ağır kayıplar verdirdi.

Uzun bir çarpışma döneminden sonra Ertuğrul Gazi alplerin başında Söğüt'e döndü. Çok geçmeden kendisine bir oğlunun daha olduğu müjdesi verildi. Oğlan esmerdi. O zaman Ertuğrul Gazi, Ereğli'ye giderken gördüğü rüyayı hatırladı. "Demek ki bu oğlum pek çok yer fethedecek ha!" diye düşündü.

Oğlunun doğumundan dolayı Arslan Veli, Ertuğrul Gazi'yi tebrik etti, çocuğun adını Osman koydu.

Ona şöyle dedi:

– *Ünüm anla, sözüm dinle Bey'im.*

Allah-u Tela sana bir oğul vermiş

Ömrünü bağışlasın.

Ak sancak gördüğünde Müslümanlar arkası olsun.

Karşı yatan kara karlı dağlardan aşar olsa,

Kadir Allah senin oğluna aşıt versin.

Kanlı kanlı sulardan geçer olsa geçit versin.

Kalabahk kâfire geldiğinde

Allah-u Tela senin oğluna fırsat versin!

Sen oğlunu kara oğlan deyü okşarsın

Bunun adı isteğin gibi Osman olsun.

Adını ben verdim yaşını Allah versin.⁹

Ertuğrul Gazi de kendisine şöyle cevap verdi:

– *Kuru kuru çaylara su saldım.*

Kara donlu dervişlere adak verdim.

Yanıma dönüp baktığımda komşuma iyi davrandım.

Bir Şey isteyene istediğini verdim.

Aç görsem aş yedirdim

Çıplak olam giydirdim,

Sevincim dağlar kadardır bilinsin.

Beysem yenilsin, içilsin.

*“**Kara Osman**” adına dua edilsin.*

O ki; bir yiğit bir bahadır¹⁰ olsun.

Yolu her dem açık bahtı da ak olsun.

Yürüsün güneşin battığı ve daha ötelere,

Diyar diyar Kayı’nın namı sürsün.

Ben derim ki hey erenler, pirlər,

Alpler, gaziler yoldaşlar,

Gün akşamlıdır lakin,

Kayı’ya ölüm karanlığı inmesin.

Budur tek dileğim ve isteğim.

Kadir Mevla’m ömür vere güç vere

Dosta övünç düşmana korku vere,

Allah adını dedik evvela,

Her yerde, her iş başında dahi önce Allah denile.¹¹

Ertuğrul Gazi’nin oğullarının sayısı üçe çıkmıştı. Savcı, babasının ismini verdiği Gündüz Alp ve yeni doğan Osman.

Söğüt’e yerleşen Kayı obası bir kez daha sevince boğulmuştu. Ertuğrul Gazi’nin ikramları yedi gün yedi gece devam etti. Söğüt’te ve yakın çevresinde kim varsa onun sofrasında karnını doyurdu. Aç, açık kimse kalmadı.

BOĞA-ÖYÜĞÜ ZAFERİ

Ertuğrul Gazi ve alpleri Söğüt'te dinlen-dikten sonra tekrar Selçuklu birlikleri ile sefere çıktılar. Sivas civarında keşifte bulunurken bir Moğol birliği gördüler. Bu birlik İbni Rahat Kervansarayı'na doğru yol alıyordu.

Ertuğrul Gazi “Acaba kervansarayı basmak amacındalar mı?” sorusunu endişeyle kendine sordu. Sonra çevreyi hayalinde canlandırdı. “Eğer İpek Yolu'ndan geliyorlarsa Yabanlu Pazarı'na çıkacaklar. Oradan da devam ederlerse Hevük Kalesi yakınlarına geleceklerdir. Ne yapacaklar? Nereye giderlerse gitsinler Hevük Kalesi'ne çıkar yolları. Tedbir alır, onları orada pekâlâ karşılayabiliriz.” diye plan yaptı. Sonra alplerine haykırdı:

– Haydi kaleye gidiyoruz.

Ertuğrul Gazi ve onu takip eden alpleri son süratle atlarını koşturuyorlardı. Yollardan, derelerden, tepelerden şimşek gibi geçip gidiyor, arkalarında kalın bir toz bulutu bırakıyorlardı. Kendinden geçen alpler birbirlerine haykırıyorlardı:

- Yaman gelir, yaman gideriz.
- Moğolları arar ve sorarız.
- Bize Ertuğrul Gazi erleri derler.
- Ne ölümden korkarız ne de düşmandan!
- Güneş bize kılavuz, yeryüzü yol olur.
- Kılıcımız keskindir, okumuz hedefini şaşmaz.
- Bileğimiz kavidir, yüreğimiz pek.

Alpler âdeta birbirleri ile yarış edercesine Hevük Kalesi'ne yaklaştılar. Kalede az sayıda Selçuklu askeri vardı. Ertuğrul Gazi elini kaldırdı. Bunun üzerine bütün alpler durdu. Atlar kışnediler. Şaha kalktılar. Alplerin hepsi beylerinin ne diyeceğini merak ediyordu:

- Moğol'dan önce geldik. Kaleye saldıracaklardır. Kalede cenk edeceğiz.
- Kalede mi?

– Evet. Kaledekiler savaşmadan Moğolları kaleye alacak. Bir kısmımız kalede saklanacak, bir kısmımız da kale dışında. Kaledekiler Moğol ile savaşa tutuşunca kaleden içeri girip Moğol’u kiskaca alıp vuruşacağız. Aykut Alp!

– Buyur Bey’im.

– Alplerini al, kalede saklan.

– Turgut Alp!

– Emredin Bey’im.

– Sen de alplerini al, kale dışına gidelim. Kendinizi iyi gizleyin. Vuruşmak için acele etmeyin. Benim emirlerimi bekleyin. Anlaşıldı mı?

– Anlaşıldı Bey’im.

Herkes yerini alıp beklemeye başladı. Sabırsızdılar. Moğol’u gözlüyorlardı. Elleri ise kılıçlarını sıkıca kavramıştı. Bu sıcakta ter yüzlerinden boşanıyordu. Sıkıntılı saatlerin geçmesini, Moğol ile bir an önce cenge tutuşmayı istiyorlardı.

Az sonra Moğolların öncü birliğı kaleye yaklaşmaya başladı. Biraz bekleyince arkadaki asıl kuvvet de geldi. Kale etrafında daire şeklinde atlarını koşturmaya başladılar. Aynı zamanda naralar, çığıklar atıyorlardı. Surlardaki Selçuklu askerleri ise onları gözlüyor, bir yandan da Ertuğrul Gazi’nin vereceğı emri, işareti bekliyorlardı. Moğol birlikleri kale kapısının açılmasını istedi. Kapı açıldı. Birliklerin hepsi içeri girdi. Bunun üzerine Kayı Beyi ortalığı inleten bir nara koyuverdi:

– şimdi!

Birden surlardaki askerler oklarını, kargılarını Moğol askerleri üzerine attı. Kalede bekleyen Aykut Alp ve alpleri meydana çıkıp Moğollara saldırdı. O esnada kale kapısından çıkmak isteyen Moğol askerleri ne olduğunu anlamadan Ertuğrul Gazi ve Turgut Alp’in alpleri ile karşı karşıya kaldılar. şimdi iki ateş arasında kalmışlardı. Selçuklu ve Kayı’nın alpleri

büyük bir öfke, hınç, hırs ile savaşıyordu. Bir süre sonra cenk meydanındaki üstünlük Kayılara geçmişti. Bazı Moğol askerleri teslim olmak zorunda kaldı. Moğollara büyük bir darbe indirilmişti.

Bu, Ertuğrul Gazi'nin Karacahisar'ın fethinden sonra kazandığı ikinci önemli zaferdi. Kaleye bazı takviye birlikleri bırakıldı. Esir alınan Moğollar Konya'ya götürüldü.

Ertuğrul Gazi bu zaferden sonra alpleri ile Söğüt'e gitmek için yeniden yola düşmüştü. Artık uzun zamandır hasret kaldığı kendi yurduna dönecek olmanın sevincini yaşıyordu. Söğüt'e geldiğinde oğulları Gündüz Alp'i, Savcı Bey'i ve Osman'ı daha da büyümüş buldu. Sürülerdeki hayvanlar çoğalmıştı. Esnafın işleri artmıştı. Söğüt'te pazar bile kurulmaya başlanmıştı. Kayı Beyi gördüklerinden memnun kaldı, sevindi. Kendisini karşılayan Halime Hatun:

– Hoş geldin Bey'im, dedi.

– Hoş bulduk.

– Bak oğulların büyüdü.

– Çok şükür... Hem oğullarımız hem obamız büyüyor. Daha da büyüyecek. Bilirim ve Allah'tan dilerim ki bu oba devlet kursun. Geniş otlakları, toprakları olsun. Oğullarım ve torunlarım yeryüzüne şeref ve adalet yaysınlar. İslam'ın sancağını Kayı'nın bayrağını her iklime her yere götürüp diksınler.

– İnşallah Bey'im.

Ertuğrul Gazi, kendisini karşılamaya gelen Osman'ı kucağına aldı. Ona sarılıp alnından öptü. Allah'a bugünleri gösterdiği için bir kez daha şükretti. Ertuğrul Gazi mutluydu, ümitliydi. Hele gelecekten yana müjdelere içindeydi.

ERTUĞRUL GAZİ’NİN RÜYASI

Söğüt’te obanın işleri ile meşgul olan Ertuğrul Gazi pazarın büyümesi için gayret gösteriyordu. İstiyordu ki sadece Kayı obasının ahalisi değil, civardaki tekfurların ahalisi de Rumlar da pazara gelsin, alışveriş yapsın. Kayılar peynirlerini, yoğurtlarını, testilerini, bardaklarını, kilimlerini, postlarını satıp kumaş alsınlar diye arzuluyordu. Bu yüzden de pazara gelenlerin güvenliğini sağlamalıydı. Sonra pazarda kalitesiz, çürük mal satılmamalıydı. Kimse kimseyi aldatmamalıydı. Bu iş için Ahilerden Sadreddin Can’ı görevlendirdi.

Çok geçmeden Söğüt pazarı büyüdü. Civardaki Rumlar dahi gelmeye başladı. Mal alım satımı veya değiş tokuşu yapılır oldu. Bunun üzerine Bilecik Tekfurı, Kayı Beyi ile tanışmak istedi. Kendisini kaleye davet etti. Ertuğrul Gazi kaleye gitmek için hazırlandı. Aykut Alp kendisini,

– Bey'im bu keferenin kalesine yalnız gitme. Ne yapacakları belli olmaz, diyerek uyardı.

– Beni davet etmiş, ne yapabilir ki? Hem alpler ile gidersem kendisinden korktuğumu düşünmez mi? Tek başıma gideceğim. Kendisine bazı

hediyeler de götüreceğim. Adaletli davranan bir tekfur diye duyarım. Bizim ile komşuluk yapmak isterse ne ala... Düşmanlık yaparsa kendi bilir. Siz, beni merak etmeyin. Bilecik Tekfuru iyi davranacaktır.

Ertuğrul Gazi, ertesi gün hediyelerini bir ata yükletti. Atı yedeğine alarak Bilecik Tekfuru'nun kalesine vardı. Kendisini içeri aldılar. Askerler tek başına gelen Kayı Beyi'ne hayretle bakıyordu. Kendi aralarında fısıltı ile konuşuyorlardı:

- Kayı Beyi Ertuğrul Gazi tek başına mı gelmiş?
- Bu ne cesaret? Anlaşılan korkusuz biri.
- Tekfur onu davet etmiş, baksana hediyeler de getirmiş.
- Korkmuş işte.
- Korksa böyle bir başına gelir miydi?
- Moğollarla çarpışmış. Uzun boylu, güçlü, kuvvetli. Cengâver olduğu belli.

- Bu nasıl beymiş ki bir zırhı bile yok.

Orada bulunanların benzer yorumları devam ededursun az sonra Tekfur kendisini geniş bir salonda karşıladı:

- Buyurun, hoş geldiniz Ertuğrul Gazi.
- Hoş bulduk. Davetiniz için teşekkür ederim. Lütfen şu hediyelerimi kabul ediniz.
- Sağ olun. Sizi duyardım. Yaptıklarınızı bilirdim, Söğüt'e yeni geldiğinizi de. İstedim ki tanışalım, komşu olalım.
- Eyvallah. Ben de sizin adaletli olduğunuzu duydum.
- Adalet herkese lazım. Adaletin olmadığı yerde huzur olmaz.
- Doğru dersiniz.
- Söğüt pazarına daha çok gelip gitmek isteriz.
- Elbette, buyurun.
- Pazar kurallarınızdan çok etkilendim. Ahalim çok memnunlar.

- Öyle olmak gerekir. Satıcıyı da alıcıyı da kollamak, gözetlemek gerekli.
 - Biz Bitinya bölgesinde Selçuklu Sultanı'na vergi veririz. Siz de Sultan'ın uç beyisiniz. Bu yüzden sizinle iyi bir münasebet kurmak isteriz.
 - Biz de çevremizde kim varsa bize saygı duyanlara karşı komşuluk yapmak isteriz. İyi davranmak dileriz. Ancak düşmanlık edenlere ve edeceklere de saygı duymayız.
- Ertuğrul Gazi'nin böyle kestirmeden ve kesin konuşması Tekfur'u etkiledi.
- Sizinle iyi anlaşacağız, dedi. Kendisi de Kayı Beyi'ne çeşitli hediyeler vererek onu uğurladı.

ESKİŞEHİR-İTBURNU'NDAKİ NİDA

Ertuğrul Gazi, Söğüt'te Kayı'nın işlerini yoluna koyduktan sonra en büyük eğlencesi ava çıkmaktı. Yine bir gün yanında Turgut Alp, Aykut Alp, Samsa Çavuş, Akça Koca olduğu hâlde ava gitmek için Söğüt'ten ayrıldı. Bu kez atını daha doğruya, Eskişehir taraflarına sürmek niyetindeydi. Yollar geçip de bir ormanlık alana girince durdular. Alpler ayrılarak av aramak üzere ormana girdiler. Ertuğrul Gazi sık ağaçların arasında atıyla yavaşça ilerliyordu. Az ötede gözüne bir şey ilişti. Bu bir ceylandı. Atını ona doğru sürdü. At kuru bir dal parçasına bastı. Bu sestten ürken ceylan son sürat kaçmaya başladı. Ertuğrul Gazi de atını ceylanın peşine sürdü. Atı ağaçların arasından geçiyor, hendek atlıyor, ceylana yaklaşmak için bütün gücünü kullanıyordu. Ancak ceylan daha hızlı kaçıyordu. Bir süre devam eden

kovalamaca ceylanın gözden kaybolmasıyla son buldu. Ertuğrul Gazi atını ormanın sonundaki bir tepeye yönlendirdi. Orada alplerini bekledi. Az sonra onlar da geldi. Bazılarının av torbaları tavşan ve keklikle doluydu. O sıra hava bulutlanmaya, şimşekler çakmaya, yıldırımlar düşmeye başladı.

– İslanacağız, dedi Samsa Çavuş.

– Tuz değiliz ya eriyelim Akça Koca.

– Yaz yağmuru gelir geçer.

– Haydi atları şu tepeden aşağıya sürelim. Belki sığınacak bir mağara, kaya altı buluruz ya da bir kulübe, dedi Ertuğrul Gazi.

– Haydi o zaman...

Atları dörtnala koşarken yağmur bardaktan boşanırcasına yağmaya başladı. Yağmur altında bir süre yolculuk ettiler. Turgut Alp akşamüzeri karşı sırtta, ulu çınarların altında bir iki ev gördü.

Heyecanla bağırdı:

– Bakın! Bu evlerin kapısını çalabiliriz, Tanrı misafiriyiz deriz.

– İyice ıslandık.

– Akşam da oluyor, geceyi geçirmemiz için bir yer gerekli.

– Haydi o zaman.

Evlere yaklaştılar.

– Burası daha çok bir tekkeye benziyor.

– Çalın kapıyı.

Akça Koca kapıya vurdu.

– Tanrı misafiriyiz.

Kapı açan güleç yüzlü bir derviş:

– Tanrı misafirlerine kapımız her daim açık. Buyurun. İslanmışsınız, dedi.

Diğer odaya geçti. Az sonra geldiğinde elinde elbiseler vardı.

– Üstünüzdekileri çıkarın. Dervişler elbiselerinizi kurutacaklar. Şimdilik

şu derviş elbiselerini ve hırkalarını giyin. Hasta olmayın.

– Sağ olun. Kimin kapısına geldik, diye sordu Ertuğrul Gazi.

– Şeyh Edebalı'nın...

– Bizim kim olduğumuzu sormadın.

– Ne önemi var ki! Bu hanede kimseye kim olduğu asla sorulmaz. Tanrı misafiriyiz dediniz ya bizim için kâfi. Sizinle aşımızı da yerimizi de bölüşürüz. Merak buyurmayın. Az sonra size sofraya kuracaklar.

– Adını de bize derviş.

– Dursun Fakih.

– Ben de Ertuğrul Gazi'yim. Kayıların beyi.

– Eyvallah Bey'im, tekrar hoş geldiniz.

Sofra kuruldu; yenildi, içildi. Daha sonra yataklar serildi. Kayı Beyi bir odaya, alpleri başka bir odaya alındı. Yataklarına yattılar. Ertuğrul Gazi yattığı yerden hemen doğruldu.

“Nasıl da başta göremedim. Kur'an'ın aslı olduğu yerde yatıp ayak uzatmak bana yakışmaz.”

Ayağa kalktı boyun büktü. Sabaha kadar bu vaziyette kaldı. Bir ara uykusuzluktan dolayı gözleri kapanıp içi geçince şöyle bir ses duyar gibi oldu:

“Ey Ertuğrul! Mademki sen kitabımıza bu kadar saygı gösterdin. Sabaha dek ayakta saygıyla durdun. Biz de senin neslinden gelecek olanlara cihan saltanatı verdik. Hayır ola, mübarek ola.”

Birden kendine geldi. Şaşkındı. Ter içinde kalmıştı. Heyecandan göğüs kafesi inip kalkıyordu.

Gün doğuyordu. Ertuğrul Gazi sabah namazını eda ettikten sonra kendisini Şeyh Edebalı'nın huzuruna çıkardılar:

– Hoş gelmiş, bize hoşluk getirmişsiniz. Yiğit ve er kişilere benzersiniz. Davanız büyük, hayalleriniz yüce diye tahmin ediyorum. Allah size yardım

etsin. Bileğiniz her dam kavi, yüreğiniz pek olsun. Yolunuz ve bahtınız açık olsun; sizin, oğullarınızın ve dahi onların oğullarının da... Hak sancağını her yere götürüp diksinler. Adaletten ve doğruluktan ayrılmasınlar. Devlet kurup devlet yaşatsınlar.

Ertuğrul Gazi şaşkıncı rüyasında da buna benzer sözler duymuştu. Şimdi de Şeyh Edebalı rüyadan haberdarmış gibi konuşuyor ve Kayı Beyi'ne bakıp gülümsüyordu.

O günden sonra Ertuğrul Gazi, Şeyh Edebalı'nın tekkesini sık sık ziyaret etti. Onun hayır duasını aldı. Dost oldular.

DOMANIÇ YAYLASINA GİDİŞ

Kayı Beyi Ertuğrul Gazi, o bahar ilk kez Domaniç yaylasına gitmek için hazırlık yapılmasını istedi. İşlerini ancak yola koyabilmişti. Çoğalan sürülerin yayladaki taze otlara, obadakilerin temiz havaya ihtiyacı vardı. Hazırlıklara başlandı. Ancak eldeki eşyalarını ne yapacaklardı? Kayı Beyi bu konuyu düşünüyordu. Sonradan aklına Bilecik Tekfurı geldi. Eşyalarımızı onun kalesine bırakırız. Yayla dönüşü de alırız. Tekfur'a bir ulak yolladı. Gelen ulak Ertuğrul Gazi'ye,

– Bey'im eşyalarımızı Bilecik Kalesi'ne emanet bırakabileceğiz. Ancak eşyaları kadınlar götürecek. Silahsız olacaklar.

– Kabul, dedi Kayı Beyi. Öyle olsun.

Eşyalar hazırlandı ve Kayı'nın hanımları, kağnılara yüklenen eşyaları İraz Bacı'nın önderliğinde silahsız olarak Bilecik Kalesi'ne bırakıp geri döndü. Ardından da yaylaya gitmek üzere yola çıkıldı. Önceden ahalinin geçeceği

yerlerdeki yollar düzeltilmiş, köprüler yapılmıştı. Su başları belirlenmişti, buralarda mola verilecekti. Yaklaşık yirmi günde Domaniç yaylasına varıp çadırlarını kurdular. Sürülerini yaydılar. Gençler güreş tuttu. Alpler talim yaptı. Yayladan dönüş sonbaharda yapıldı. Bilecik Tekfuru'ndan mallar alındı, kendisine yine hediyeler sunuldu.

Günler aylara aylar yıllara döndü. Zaman su gibi akıp gitti. Yaşlılar kocadı. Gençler bahadır, bebeler çocuk, Kara Osman da yağız bir delikanlı oldu. Av peşinde koştu, kılıç salladı, er meydanında cenk etti. Kargı savurdu, ok attı. Kalkan tuttu, tam bir bahadır oldu.

Ertuğrul Gazi hastalanmıştı. Yattığı yerden yine de Osman vasıtasıyla Kayı'nın işlerini takip ediyordu. Bir gün oğlu Osman'ı çağırdı.

– Atam beni görmek istemişsin.

– Gel oğul, otur şöyle. Sana diyeceklerim var.

– Buyur Bey atam.

– Bak oğul! Beni kır, Şeyh Edebali'yi kırma. O bizim boyumuzun ışığıdır. Terazisi dirhem şaşmaz. Bana karşı gel, ona karşı gelme. Bana karşı gelirsen üzülür, incinirim. Ona karşı gelirsen gözlerim sana bakmaz, baksa da görmez olur. Bu dediklerimi vasiyetim say.

– Dediklerini vasiyet belledim baba, merak etmeyesin.

– Oğul! Kardeşlerinle iyi geçin. En korktuğum kardeş kavgası. Birlikten, beraberlikten ayrılmayın ki kuvvetlenesiniz. Düşmanın hilesine kanmayın. Unutma, düşman her dem tuzak kurar, su uyur düşman uyumaz derler. Ben obamı Söğüt'e getirdim. Sultan bize kışlık ve yaylak verdi. Gayrı görev sizde. Kardeşlerinde ve alplerde... Obayı ileriye taşıyacak olan sizlersiniz. Benim atam da hep şöyle derdi: “Güneş kılavuz, yeryüzü bize yoldur.” Diyar-ı Rum'da uyanık olun. Düşmanınızı, dostunuzu iyi belleyin. Gayrı yaşlandım. Ömrüm, son dönemleri hariç göç yollarında, cenk meydanlarında geçti. Ne yaptımsa Kayı için yaptım. Dede Korkut atamız

bile şöyle demiş bizim için.

– Ne demiş ki atam?

Osman heyecanlanmıştı.

– Ahir zamanda hanlık geri Kayı’ya deye, kimse ellerinden almaya, ta ki ahir zaman olup kıyamet kopuncaya dek.

– İyi demiş, güzel demiş.

– Ancak bu dileğin gereği yapılmalı oğul.

– İnşallah atam, el birliği ile yaparız.

– Obanın beyi istişare ile seçilsin. Obanın ileri gelenleri kimi seçerse ona biat edilsin. Ayrılık küskünlük olmasın. Hayme Ana’nı daima hoşnut et. O obamızın anası.

– Merak buyurmayasın atam.

– Adalet huzurun başı. Adalet olmazsa burada tutunamayız. Allah size uzun ömür ve devlet ihsan eylesin.

– Sağ ol atam.

Ertesi gün Ertuğrul Gazi son nefesini verdi.

O güneşi kılavuz Diyar-ı Rum’u yol ve yurt bellemişti.

Söğüt’ü kışlak, Domaniç’i ise yaylak olarak Selçuk Sultanı’ndan almıştı.

Anadolu’ya Kayı’nın çınar fidesini getirip dikmişti. Gayrı bu fidanı büyütecek olan oğulları ve torunlarıydı.

Hani dediğim bey erenler?

Dünya benim diyenler?

Ecel aldı yer gizledi.

Fani dünya kime kaldı?

Gelimli gidimli dünya

Son ucu ölümlü dünya.

Ertuğrul Gazi ölünce yeni bir bey seçilmesi gerekti. Acaba obanın ileri

gelenleri kimi seçeceklerdi? Oğullarından Gündüz Alp'i mi, Savcı Bey'i mi, Osman'ı mı yoksa Ertuğrul Gazi'nin kardeşi Dündar'ı mı?... Bu soru her obalının aklında yer etmişti?

Bakalım ne olacaktı?

Ertuğrul Gazi Kimdir?

1281 yılında 90 yaşında Söğüt'te vefat etmiştir.

Babası Süleyman Şah olarak bilinse de son araştırmalar Gündüz Alp olduğu yönündedir. Annesi ise “**Devlet Ana**” olarak bilinen Hayme Ana'dır. Eşi Halime Hatun'dur. Üç oğlu vardır: Gündüz Alp, Osman ve Savcı Bey (en büyük oğlu). Kuraklık ve Moğol istilasını sebebiyle Kayı Boyu Horasan-Mahan'dan hareket ederek, Azerbaycan üzerinden Ahlat, Urfa ve Halep'e gelmiş oradan da Erzurum'a ulaşarak kısa bir süre burada kalmışlar; ardından Ankara-Karacadağ'a, nihayet Söğüt ve Domaniç'e gelmişlerdir. Söğüt'ü kışlak, Domaniç'i ise yaylak olarak kullanmışlardır. Bu uzun yolculukta özellikle Erzurum'dan sonra Ertuğrul Gazi, annesi Hayme Ana'nın da desteği ile beylik kurmuş, bu beylik Selçukluların Uç Beyliği görevini de yürütmüştür. Ertuğrul Gazi, Moğol istilasını sonucunda Selçuklu Devleti'nin iyice zayıflamasıyla beyliğini ilan ederek büyük bir devletin ilk tohumunu atmıştır. Osmanlı çınarının fidesini Söğüt'e o dikmiştir.

Cesur, orta boylu, kumral olan Ertuğrul Gazi, adaletli olmayı, fakir fukara doyurmayı ve onlara her türlü yardımda bulunmayı severdi. Beyliği döneminde komşularıyla iyi geçinmiş ama düşmanlarına da amansız davranmıştı. Oğullarına hep batıya doğru gidilmesini öğütlemişti.

Vefat ettiğinde silahları, atı ve bir koyun sürüsünden başka mal varlığı yoktu.

alp: Yiğit, kahraman

denk: Yatak, yorgan, kumaş vb. eşyanın sarılıp bağlanmış biçimi, balya

Devenin çıkardığı ses.

Dede Korkut hikâyelerinde kurttan bahsedilen bölümden alınmıştır.

Burada kalanlar daha sonra Cizre, Bağdat, İsfahan üzerinden Horasan'a geri döndü.

Hayme, çadır demektir.

Ankara-Beypazarı, Kızılsarayözü'nde; Köroğlu Dağlarının uzantısı Aladağ ve Keltepe'nin güney eteklerinde yer alır.

meşveret: Bir konu hakkında birinin düşüncesini sorma, danışma.

Dede Korkut'un Pay Püre Bey'in oğluna ad koyma bölümünden uyarlanmıştır.

bahadır: Savaşlarda gücü ve yılmazlığıyla üstünlük kazanan veya yiğitlik gösteren kimse.

Dede Korkut hikâyelerinden uyarlanmıştır.

